1824. 4° Diss. II
3271 (14

Vol CIX

DEO DUCE

DISSERTATIO HISTORICO-POLITICA,

DE

REGALIBUS REGNI SVEO-GOTHICI,

QUAM,

Cum Conſenſu Ampliſſ. Facult. Philoſ.

In Regia Academia Upſalienſi,

PRÆSIDE

VIRO *CELEBERRIMO,*

DN. JOHANNE HERMANSSON,

Eloqv. & Polit. PROF. Reg. & Skytt.

Publico Examini modeſte ſubmittit

CHRISTOPHORUS J. BREHMER,

STOCKHOLMIENSIS,

In Audit. Guſtav. Majori, d. 19. Maji,

ANNO MDCCXXXIII.

Horis ante meridiem ſolitis.

STOCKHOLMIÆ, Literis WERNERIANIS.

Lectori Benevolo.

SPecimen Academicum, de Regalibus Regni Sveo-Gothici, editurus, fateor, ipsam argumenti nobilitatem requirere, ut singulari ingenii vi, & stili nitore elaboratum illud foret: quibus prærogativis summa quæque ingenia excellere solent. Mihi vero satis erit, in materia tam sublimi, aliquatenus progredi, & antiquitatis monumenta legendo, veram Insignium Regiorum originem investigare, & quæ inventa fuerint, justo ordine digerere. Hac in re fide dignissimos Scriptores secutus, ope etiam benigna Illustrium & Nobilissimorum, in patria nostra, Virorum, quibus publica gazophylazia concredita sunt, sublevatus, varia, quæ inciderunt, dubia removere, & historiam Insignium, formam ac usum symbolicum describere conatus sum. Cujus rei, ut eo certior fides constaret, de aliarum simul gentium Regalibus, pauca præmittere, & cum iis collatione facta, rationem discriminis, sicubi occurrat, addere volui. Tuum erit, innoxiis conatibus favere, & in meliorem partem omnia interpretari. Vale.

D.

D. D.

CAPUT I.

Regalium in genere tractationem affert.

§. *I. Morem antiquissimum fuisse, ut Magistratus publici certa insignia gestarent.*

§. *II. Hæc Regibus præferri solita, Regalia dicta sunt, externa scilicet, quæ ab internis distinguuntur.*

§. *III. Item ab Insignibus Regni.*

§. *IV. Regalium externorum usus penes gentes omnes receptus fuit, ut apud Judæos.*

§. *V. Apud Persas.*

§. *VI. Apud Romano-Germanos.*

§. *VII. Apud Hispanos & Portugallos.*

§. *VIII. Apud Gallos.*

§. *IX. Apud Anglos.*

§. *X. Apud Danos.*

§. *XI. Apud Polonos.*

§. *XII. Apud Bohemos.*

§. *XIII. Apud Hungaros.*

§. *XIV. Apud Moscovitas.*

§. *XV. Quare his Insignibus vel Regalibus utantur Principes & Magistratus publici.*

§. *XVI. Transitus fiet ad Regalia quinque Sveo-Gothica.*

§. I.

APud omnes Gentes, quibus aliquis cultus & ordo civilis innotuit, ab antiquiſſimis temporibus, uſu receptum invenimus, ut Reges ſuos ac Magiſtratus, non modo ſummis proſequerentur honoribus, ſed & certis Inſignibus, velut ſymbolis & characteribus potentiæ viſibilibus, Majeſtatem eorum atque eminentiam ſupra alios, eo magis conſpicuam fore vellent. Quum enim gentes, Orbe in peculiaria Regna & Reſpublicas diviſo, ſingulis ſuis Magiſtratibus ſeſe ſubjeciſſent, ut Majeſtas jure Majeſtatico ſubditis antecellebat; ita & dignitas a dignitate certis ſignis diſtingui cœpit. Antiquitas autem hujus ritus inde patet, quod gentes profanæ eadem Inſignia, quæ Diis ſuis attribuerant, nummis etiam exſculpta reliquerint, & ſtatim quoque ad Auguſtorum ſuorum Majeſtatem declarandam aſſumſerint; ut variis exemplis oſtendit Nobiliſſ. Eques Anhaltinus Auguſt. Frider. de Zanthier, *a*). Quin &, apud populum Dei, Davidem uſurpaſſe, in Inſignibus, Leonem, ex 1. Sam. XVII, 37. quidam inferre volunt, *b*). Coronam & Sceptrum, Majeſtatis velut ſymbola, Hebræorum Reges in ſuis inaugurationibus geſtaſſe, neminem fugit, *c*). Romanos quoque, ab antiquiſſimis inde temporibus, varia Inſignia ſuis Magiſtratibus, quibus eorum dignitas eluceſceret, addidiſſe, Hſtioriæ Romanæ ſcripto-

re3

res indicant: qualia hæc fuere, demonſtrat Florus, *Faſces*, *d*): ſcilicet, *Trabeæ curules*, *Annuli*, *Phaleræ*, *Paludamenta*, *Prætexta*, *Togæ pictæ*, *Tunicæque palmatæ*; quibus Thyſius etiam addit *Scipionem* eburneum in manu geſtatum, *e*). Inſignia vero Conſulum fuiſſe *Faſces* vel *Virgas* & *Secures*, *f*), etiam Prætoribus, & in provinciis, Quæſtoribus præferri ſolitas, notiſſimum eſt *g*).

a) *Clinodiographia Imperial.* §. 9. *pag.* 15. *b*) *Schurtzfl. Diſſert. de Inſign. Nobil.* §. 2. *pag.* 835. *c*) *Quenſted. Antiqv. Bibl. Part.* 2. *pag.* 10. & 11. *Schickard. Jus Reg. Hebræor. cap.* 4. *Theor.* 13. *pag.* 235. *d*) *Lib.* 1. *cap.* 5. *e*) *Roma Illuſtr. cap.* 5. *pag.* 15. *f*) *Lib.* 1. *Elector. cap.* 23. *pag.* 133. *g*) *Plutarch. in Æmil. Alex. ab Alex. Genial. Dier. Lib.* 1. *cap.* 27.

§. II.

QUum autem Majeſtas Imperii, apud Imperatores & Reges, magis conſpicua ſit; peculiaria itaque Inſignia, ac Majeſtatis ſymbola, circa eorum coronationes, certo ordine, a Magnatibus & Proceribus Regni præferri ſolent, quæ, ab Inſignibus Regni diſtincta, Regalia nominantur, item *Clinodia Imperii*, *Regalia Imperii*, *Inſignia Imperialia*, *Regalia Inſignia*, & *Inſignia Sanctuariorum Imperii*, *a*): quæ tamen appellationes aut idem, quod nobis Regalia, denotant, aut in genere, pro omnibus ornamentis Regiis ſumuntur. *Regalia*, inquit Loccenius, *a Rege dici meruerunt*, *b*), nulli alii, niſi ſoli Regi propria & communia: denominationem enim ferunt ab eo, a quo geſtanda, & cui, in ſummi collati juris teſtimonium, ſolummodo ſunt tradenda: adeo ut a quo ipſa æſtimanda eſt dignitas, ab eo & dignitatis ſymbola. Inter externa autem, Regalia, & interna, ea eſt differentia, quod hæc, ſecundum Perilluſtr. D:m Baronem Carol. Jörger, ſint *jura*, *quæ Imperatori*, *vel hujus conſenſu alii*, *conſervandæ Reipublicæ cauſſa*, *competunt*, *c*): illa vero, non niſi externum quoddam documentum

Regiæ Majeſtatis exhibent, quod ipſa Jura Majeſtatica Regi ſint conceſſa: unde conſpiciatur, ejus adminiſtrationi, & gubernationi, civium ſalutem commiſſam eſſe. Nos interna illa, quæ ipſam eſſentiam Majeſtatis civilis conſtituunt, non attingimus; ſed externa, pro modulo ingenii, delineare, animus nobis eſt.

a) Zanth. Clinod. Imp. §. 1. pag. 1. b) Antiqv. Sveo-Goth. Lib. 2. cap. 9. pag. 54. c) Diſſ. de Regalibus Tit. 1. n. 9.

§. III.

NEc ſermo nobis eſt, de Inſignibus Regni, quæ, a Regalibus diſtincta, ipſa Regnorum & Rerumpublicarum involvunt diſcrimina; unde Regnum a Regno, una Reſpublica ab altera, certis ſignis ſeparetur: Inſigne autem, in genere conſideratum, eſt ſignum rerum, ſive animatarum, ſive inanimatarum, aut expreſſum in armis, aut Clypeis exſculptum, aliud ab alio ſimili diſtinguendo. Limnæus itaque Inſignia definit, *ſigna, Principis auctoritate alicui conceſſa, aut propria voluntate aſſumta, perſonam a perſona, familias a familiis, civitates a civitatibus, collegia a collegiis varie diſtinguentia, a).* Cum qua ſimilis Cl. Schefferi definitio coincidit, quem vide, *b).* Sic ſingula Imperia, Regna & Reſpublicæ, ſuis gaudent Inſignibus; Imperio Romano-Germanico enim eſt Aquila Bicceps: Regnum Galiæ gerit tria Lilia: Imperium Turcicum Lunæ utitur ſigno: Regnum Sveciæ, in Inſignibus gerit tres Coronas, & Leonem Gothicum, *c).* Alia Regna Inſignia habent, ex pluribus particularibus compoſita, quæ, ſtatum eorum, ex pluribus minoribus regnis & ditionibus conflatum, denotant: alia etiam, Inſignibus ſuis, prætenſiones, quas reſervarunt, inſerunt: alia denique, cum Inſigni Regni, Inſigne Regis ejusve proſapiæ conjungunt. Ut autem hæcce unius cujusque propria ſunt; ita & uni alterius, pro lubitu, ſibi tribuere non licet; cujus enim ſunt Inſignia, ejus Inſignia manent. Regalia

lia contra; Majeſtatis externæ notæ, omnibus propémodum Imperiis & Regnis communes ac ſimiles ſunt, licet in quibusdam varient & diſtinguantur.

a) *Jur. Publ. Lib. 6. cap. 6. b*) *De Inſign. cap. 1. pag. 3. c*) *Becm. Notit. Dign. Illuſt. Diſſ. 4. cap. 3.*

§. IV.

Nulla fere gens, etiam Barbara, neque olim fuit, neque hodie reperitur, quæ Principum Imperantium Majeſtatem, certis quibusdam ornamentis, ſive Inſignibus, auguſtiorem reddere non ſtudeat: erudite loquitur Nobiliſſ. Zanthier, *a*); Hinc & Judæos ſuis regalibus ornamentis non caruiſſe, conſtat: ea autem, aut iis ceremoniis, quibus hodie moris eſt, collata, aut Regibus ſolenni pompa prælata fuiſſe, non ita lucide patet, quum ejus rei non tam evidens, in Sacris Literis, mentio fiat. Id tamen reperimus, in ipſo coronationis actu, uncti Regis capiti Coronam, aut Diadema aureum impoſitum fuiſſe, *b*). Hinc quoque Rex David Coronam pretioſiſſimam, Ammonitarum Regis capiti abreptam, aſſumſit & geſtavit, *c*); *quod ſane non feciſſet, ſi contra morem Iſraëlitarum fuiſſet, d*); quod varia etiam Scripturæ Sacræ Dicta confirmant, *e*), quæ, Sceptra quoque in uſu fuiſſe, luculentiſſime teſtantur, *f*). Recte igitur Dn Carpzovius *g*): *Non autem*, inquit, *dubium eſt, quin traditum ſimul in coronatione ſit Sceptrum, non poſtremum Regiæ Dignitatis inſigne.* Gladii uſum apud Hebræos etiam invaluiſſe, ſatis ſuperque colligitur, ex Dicto Apoſt. Pauli, *b*): Ubi Imperans dicitur gerere gladium; qui quidem poſtetatis a Deo ipſi conceſſæ ſignum involvit; Sed quomodo ea exprimeretur per gladium, niſi & hic eſſet in uſu? Et cur mentio fieret externi ſymboli ejus rei, quæ omni ſymbolo careret?

a) *Clinod. Imp. §. 3. pag. 6. b*) 2. *Reg.* 11: 2. 2. *Chron.* 23: 11. *c*) 1. *Paral.* 20: 2. *d*) *Quenſt. Antiqv. Bibl. Part.* 11. §. 6. *pag.* 10. *e*) *Pſalm.* 21: 4. *Jerem.* 13: 18. *f*) *Gen.* 49: 10. *Num.*

24: 17. *Pſalm.* 45: 7. *Ezech.* 19: 11. *g*) *In Not. ad Schickard. Jus. Reg. Hebr. cap.* 1. *Theor.* 4. *pag.* 61. *h*) *Rom.* 13. 4. *conf. Schickard. l. c.*

§. V.

REges Perſarum, luxu & opulentia fulgentes, omnisgeneris pretioſiſſimis veſtibus ac ornamentis decorabantur; eorum autem Regalia fuere pauca; Cidaris mentionem facit Curtius: *Cidarim*, inquit, *Perſæ Regium capitis vocabant inſigne; Hoc cæruleâ faſcia, albo diſtincta, circuibat, a*). Hanc Freinshemius putat tribus conſtitiſſe coloribus: *albo, rubro & cæruleo*. Briſſonius addit Tiaram, ſcilicet rectam, vel Κυρβασίαν, *b*). *Proprio autem*, inquit, *nomine inſigne capitis Regum Perſarum; Citaris, ſeu Cidaris appellabatur c*). Alterum Perſarum inſigne fuit Sceptrum aureum, ſecundum Xenophontem, ut ex Cyri morientis, ad Filios, verbis conſtat: Οὐ τὸ δὲ χρυσοῦν σκῆπτρον, τὸ τὴν βασιλείαν διασῶζον ἐστὶν, ἀλλ' ὁι πιστοὶ φίλοι σκῆπτρον βασιλεῦσιν ἀληθέστατον *d*). De Sceptro aureo Regis Ahaſveri, loquitur Hiſtoria Eſther, *e*). Reges eorum etiam cincti acinace incedebant *f*).

a) *Lib.* 3. *cap.* 3. §. 19. *b*) *De Regio Perſar. Principatu, pag.* 28. *c*) *Idem pag.* 32. *d*) *Lib.* 8. Παιδ. Κυρ. *e*) *Cap.* 8. 4. *f*) *Zantb. Clin. Imp.* §. 3. *pag.* 6.

§. VI.

IMperii Romano-Germanici Regalia, a primis Imperatorum temporibus uſitata, Nobiliſſ. Zanthier, uno nomine Clinodiorum complectitur, & ſequenti ordine recenſet: 1. *Corona Caroli M.* 2. *Annulus.* 3. *Sceptrum.* 4. *Globus cruciger.* 5. *Gladius.* 6. *Veſtis Dalmatica.* 7. *Paludamentum, ſive Pallium.* 8. *Stola aurea.* 9. *Amiculum rubrum.* 10. *Zona ſeu Cingulum.* 11. *Chirothecæ aureæ.* 12. *Sandalia, a*). Aſt an hæc omnia ad Regalia ipſa referenda, merito in dubium revocamus, niſi ad Regalia;

lia, generaliori ſenſu ſumta: Regalibus enim ſtricte ſic dictis, ſenſus quidam internus & myſticus ineſſe debet, qui recenſitis omnibus competere nequit, ſed tantum quinque primis. Ad hæc quoque, ea ſolummodo Regalium numero allegan-da, quæ ipſo inaugurationis actu, ipſam excipiunt unctionem, & certis ritibus ceremoniisque, ab Archiepiſcopo vel Epiſcopo traduntur, in ſignum Imperatoriæ poteſtatis certiſſimum, & conceſſionem jurium Majeſtaticorum involvunt; reliqua, quibus hoc non adeſt, neceſſario licet requirantur, ad veſtitum & habitum coronandi, potius Regalibus adjuncta, quam ipſa Regalia cenſenda ſunt. Hinc alii ſcriptores quinque tantum Regalia Imperii Germanici recenſent, ut ſunt apud Hermannum Suden, *Corona Caroli M. Annulus, Sceptrum aureum, Pomum Regni aureum, & Gladius, b*). Becmannus deſcriptionem coronationis Romanæ Caroli V. adducens, hæc Regalia Imperatori prælata fuiſſe refert: nempe a Marchione Montiſferati, *Sceptrum*; a Duce Urbini, *Enſem*; a Philippo Palatino, *Globum*; & a Duce Sabaudiæ, *Coronam, c*). In unctione autem Germanica Electoribus munus hocce tribuitur, ut Bavaro ferre *Pomum*, Saxoni *Enſem*, Brandenburgico *Sceptrum*, & Palatino *Coronam, d*). Quibus ceremoniis autem hæc Regalia in Coronatione Leopoldi, & hodierni Imperatoris Caroli VI. ab Electoribus Imperii, vel horum abſentium Vicariis, tradita ſint, fuſius deſcribit Becmannus, *e*), & Antonius Faber, *f*).

a Clinod. Imp. §. 5. pag. 8. b) Gelehrte *Critic.* 2. Theil. die 2. Frage/ *pag.* 31. *c*) *Not. Dign. Illuſtr. Diſſ.* 4. *cap.* 1. §. 6. *pag.* 420. *d*) *l. c. e*) *Diſſ.* 5. *cap.* 4. *pag.* 594. *f*) Europ. Staats Cantzley/ *Tom.* 18. *pag.* 622. *& ſequ.*

§. VII.

Hiſpani & Portugalli equidem ſuis Regalibus non deſtituuntur: ſed coronationis ſolemnia ignorant. Rex futurus autem, in Hiſpania, a Palatio Regio, Buon Retiro, magno

magno comitatu, Gladium ei præferente Comite d'Oropeſa; Templum Metropolitanum Sitæ Virginis petens, Sanctam Crucem ab Archiepiſcopo Toletano recipit, & benedictionem, *a*). In publicis vero urbis regionibus, per certos caduceatores, Vexillo Regni vibrato, hoc idem publicatur. In Regno Portugalliæ pariter Enſis Regi inaugurando præfertur; & introitu in Templum facto, Sceptrum traditur; in documentum evidentiſſimum, Regni adminiſtrationem hoc ſigno ipſi tradi, *b*).

a) L'Etat preſent d'Eſpagne par Vairac. Tom. 2. Livr. 3. pag 247. & ſequ. b) Becm. Not. Dign. Illuſtr. Diſſ. 6. pag. 670.

§. VIII.

AD Regnum itaque Galliæ properamus: quod ut alio ſplendore & magnificentia; ita &, ſolennibus inaugurationis Regum ſuorum, quendam velut Principatum affectat. Regalibus in Templum Regi prælatis, *Sceptro* ab Epiſcopo Lingonenſi, *Annulo* ab Epiſcopo Calodunenſi, *Corona Regali* a Duce Burgundiæ, & *Gladio* a Comite Flandriæ, una cum reliquis Clinodiis, ad Regium ornatum facientibus, quæ ab aliis geſtantur, ut Sacra Ampulla, ab Epiſcopo Laodunenſi, Paludamentum Regium, ab Epiſcopo Bellovacenſi, Balteum, ab Epiſcopo Noviodunenſi, prius Vexillum quadratum a Duce Guienna, poſterius a Duce Normandiæ, Calcaria, a Comite Toloſæ, & Vexillum Regium, vel Bellicum, a Comite Campaniæ, *a*). Archiepiſcopus Rhemenſis acceptum *Gladium* nudatum Regi porrigit, quem Caroli M. fuiſſe autumant; deinde *Annulo* digitum ejus ornat, poſthæc *Sceptrum Potentiæ*, dextra manu accipiendum tradit, & *Manum Juſtitiæ* ſiniſtra; Duo enim in Regno Galliæ adhibentur Sceptra, alterum potentiæ, alterum juſtitiæ, & poſtremo *Coronam* Capiti Regis imponit, *b*). Ita Becmannus actum Coronationis Ludovici XIV. Galliæ Regis deſcribit; hoc uno differens, quod unctionem ultimum Coronatio-

tionis momentum exſtitiſſe tradit: &, *uncto Rege, per Cancellarium, Pares duodecim*, VI. ſcil. Eccleſiaſtici, & VI. Seculares, *nominatim advocari, præſto uti ſunt*, &, *collatis una manibus, Coronam Capiti Regis imponere, c*): Quorum loca, in hodierni Regis, Ludovici XV. coronatione, partim Principes ſanguinis Regii repræſentabant, partim alii Epiſcopi abſentium loca tenebant *d*).

a) *L'Etat de la France, Tom. 2. Chap. 9. Art. 4.* *b*) *Herm. Suden* Gelehrte *Crit. 2.* Th. die 3. Fr. *pag. 51. ſequ.* *c*) *Not. Dign. Illuſtr. Diſſ. 6. pag. 617.* *d*) *Novell. d'Amſt. A:o* 1722.

§. IX.

DE Regalibus Regni Angliæ, hoc imprimis notari meretur; quod numero eorum hoc Regnum ab aliis ſit diſtinctum; non equidem varietate ſpecierum, ſed copia, & numero duplo & triplo uniuscujusque ſpeciei: adeo ut duas *Coronas*, tria *Sceptra*, & tres *Gladios* ibidem conſpiciamus: 1. *Coronam S. Eduardi.* 2. *Coronam Status.* 3. *Pomum Regni.* 4. *Scipionem S. Eduardi.* 5. *Sceptrum cum Columba.* 6. *Sceptrum cum Cruce.* 7. *Annulum Coronationis.* 8. *Gladium ſine mucrone, nomine Curtana.* 9. *Gladium Juſtitiæ rerum Eccleſiaſticarum.* 10. *Gladium Juſtitiæ rerum Civilium, a*). In actu Coronationis, Wilhelmi III. & Mariæ, duplicia eis prælata fuerunt Regalia: duo Scipiones, S. Eduardi & Status, (hujus autem in aliis Coronationibus, nullibi mentio fit) quatuor Sceptra, quatuor Gladii, (adeoque unus extra ordinem, nempe Status) duo Poma; Coronæ autem tantum duæ, quæ accurate annotavit Becmannus, *b*). Annulus autem, his, jam dictis nationibus, uſitatus, præſtantia metalli, & rotunda figura ſua innuit, Regi incumbere, matrimonium quaſi ineunti cum Regno, fidem maritalem ſuæ digniſſimæ & jucundiſſimæ Sponſæ præſtare; imminentibus periculis, tutoris inſtar ei aſſiſtere; eam ab omni damno incolumem ſervare, & hoſtium ejus quamcunque irruptionem avertere, propulſare. Becmannus, in hujus rei illuſtre exem-

plum, ex Camdeno affert Reginam Eliſabetham: *Significantius*, inquit, *Eliſabetha, Angliæ Regina, cum conjugii nomine interpellaretur, a Parlamento inferiori, in primis comitiis ſuis; Ego jam ante, dixit, mihi maritum matrimonio conjunxi, Regnum ſcilicet Anglicanum; Et ecce*, inquit, *quod vos oblivisci demiror, maritalis hujus fœderis, & matrimonii mei cum Regno meo pignus, ſimulque digito extenſo, aureum oſtendit annulum, quo, in inauguratione, ſe regno, in matrimonio, conceptis verbis, rite dederat. At in fine vitæ, juſſit illum annulum, quo Regno inauguratione, quaſi connubio, conjuncta fuerat, & jam inde nunquam exuerat, & digito exſcindi, cum ita carni increviſſet, ut detrahi non poſſet: Quod in triſte omen arreptum, quaſi connubium illud cum Regno, per annulum detractum diſſolvendum portenderit, c).*

a) Groß Britanniſcher Staat *Part. 1. cap. 25. §. 9. pag. 823. b) Not. Dign. Illuſtr. Diſſ. 6. pag. 629. c) Not. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 7. pag. 500. conf. Guil. Camden. Hiſt. Eliſab. Angl. Reg. Part. 1. pag. 20.*

§. X.

APud Danos, in Coronationibus Chriſtiani IV. *a*), Chriſtiani V. *b*), & Friderici III. *c*) Regum hæc Regalia uſitata conſpiciuntur; *Pomum* ſcilicet *aureum*, *Gladius*, *Sceptrum* & *Corona*, quæ proxime dicto ordine, deputati Regni Proceres Regi in Templum præportant; poſtmodum conſecrata, ſingulis oratione ornatis, Uncto Epiſcopus applicat.

a) *Becm. Not. Dign. Illuſt. Diſſ. 6. cap. 4. pag. 643. b) Gockel. de Europ. Regib. cap. 1. n. 55. pag. 87. c) Becm. Not. Dign. Illuſtr. Diſſ. 6. cap. 4. pag. 639. & 640. Theatr. Europ. Tom. 6. L. B. Num. 640. pag. 628.*

§. XI.

IN Regno Poloniæ, Regalia vel Clinodia in Templum Cathedrale Archippocomus gerens, Archiepiſcopo tradit, qui ea in Altari collocat; *a*). Hinc primo Gladium evaginatum

Regis

Regis dextræ porrigit, hunc lateri accinctum, Rex exſurgens, vagina educit, & tres ictus ſupra caput ſuum facit, in ſignum, ſe Sacro Sanctæ Trinitatis & Eccleſiæ Dei, contra infideles, defenſorem fore. Deinde Archiepiſcopus *Regiam Coronam* uncto capiti imponit, quam duo Epiſcopi manibus eo ſuſtinent, quo preces ſolitæ peractæ ſunt & poſthæc Archiepiſcopus *Sceptrum*, Regis dextræ & *Pomum Regni*, ejus ſiniſtræ applicat, *b*).

a) *Herm. Suden*, Gel. *Crit.* 2. Th. die 21. Fr. *pag.* 510. *b*) *Idem*, *pag.* 513. & 514. *conf. Becm. Not. Dign. Illuſtr. Diſſ.* 6. *cap.* 4. *pag.* 651. *Alex. Guagnini Rerum Polonicar. Tom.* 1. *pag.* 285.

§. XII.

REgni Bohemiæ Regalia, a tempore Caroli IV. Regis, fuere *Sceptrum*, *Pomum aureum*, *Corona*, & *Gladius S. Wenceslai*, Patroni Regni: quibus *Vittam* addit Becmannus, *a*). *Ab immemorabili tempore, apud Bohemos receptum fuit, ut in Coronatione, ſupremus Regni Burggravius Coronam deferat, Pomum aureum ſupremus Regni Judex, Sceptrum, Supremus Regni Scriba, Enſem hereditarius Regni Mareſchallus. b*). Qui ordo etiam in hodierni Imperatoris, Caroli VI. Coronatione Bohemica, d. 5. Sept. A:o 1723. obſervatus fuit: niſi quod ſecundus ordine, Princeps Regni Camerarius, Paludamentum Regium geſtans incederet. Annuli etiam, in iſta coronatione, mentio fit, ut & Vittæ vel Mitræ, qua caput Imperatoris cinctum fuit, antequam Coronam capiti, Archiepiſcopus Pragenſis, una cum duobus Aſſiſtentibus imponeret. *c*).

a) *Becm. Not. Dign. Illuſtr. Diſſ.* 6. *cap.* 4. *pag.* 654. *b*) *Bohuslai Balbini Epit. Rer. Bohem. lib.* 5. *cap.* 12. *c*) *Ant. Fabri* Staats Cantzley / *Tom.* 23. *pag.* 619. & 630.

§. XIII.

APud Hungaros, Becmannus inaugurationem Joſephi Regis in Regem Hungariæ adducit: Comes itaque Sintzendorf tulit *Regiam Coronam*; Comes Hohenzolleris geſtavit *Re-*

gale Sceptrum; Comes Zeilæ portavit *Pomum Regni*; omnia rubris culcitris auroque distinctis imposita; tandem ivit supremus Mareschallus Aulicus, Dux Schwartzenbergensis, gerens nudum *Ensem*, *a*). Huc addendum Paludamentum Regale D. Stephani, cujus Comes Petrus de Rewa exactam descriptionem dedit, *b*). Huic Paludamento addit Chirothecas & calceamentum D. Stephani, sinceritatem morum & innocentiam Regis significantia, *c*). Sed perinde est, utrum hæcce Regalibus, ab ipsis Hungaris, annumerentur: attamen verum Regalium nomen ipsis non competit.

a) *Not. Dign. Illust. Diss.* 6. *cap.* 4. *pag.* 662. *b*) *De Sacra Corona Hungar. pag.* 78. *seqv.* *c*) *Idem pag.* 82.

§. XIV.

MOscovitas suas inaugurationes celebri pompa ornare, nulli dubitamus; Regalia autem eorum Sigismundus ab Herbenstein suo Comentario ita delineat: *Tu nunc exaudi preces nostras tuorum indignorum, & respice a Sanctuario Tuo, ad fidelem servum Tuum Demetrium, quem elegisti, exalta Regem Tuis gentibus sanctis, quem redemisti pretiosissimi Unigeniti Filii Tui sanguine: & inunge eum oleo justitiæ, protege eum virtute excelsi, pone super Caput Coronam, de lapidibus pretiosissimis, da illi longitudinem dierum, & in dextram Sceptrum Regale*, &c. *a*). Eadem verba & affert Beemannus, *b*). Unde videtur, ab intiquissimis temporibus, Coronam tantum & Sceptrum apud eos fuisse in usu, quum plurium nullibi mentionem reperiamus: Imperatrici autem, Catharinæ Alexievnæ, Regni Regalia, utpote *Coronam*, *Sceptrum* & *Pomum aureum*, prælata fuisse, legimus. *c*). Actus Coronationis ejus, descriptionem quandam Regalium in fine afferens, ostendit, Pomum vel Globum aureum, usurpatum fuisse, a pristinis Russorum Imperatoribus. *d*).

a) *Comment. Rer. Moscovit. pag.* 14. *n.* 30. *b*) *Not. Dign. Illustr. Diss.* 6. *cap.* 4. *pag.* 647. *c*) *Act. Coron. Cathar. Alex. pag.* 9. *d*) *Idem, pag.* 30.

§. XV.

§. XV.

Hisce omnibus satis habemus demonstratum, nullum Regnum dari, Regalium externorum expers; unde facile quivis percipiat, quam alte emineat Regnantium decus atque Majestas: Rex itaque Insignium collationem sibi reservatam habet; summam enim potestatem, præprimis Regi Regum, DEO O. M. adscribit; quem solum se agnoscit superiorem; Cujus etiam vicarium in terris gerit. Quam ob rem, dignitate ac Majestate subditis longe antecellens, hanc symbolis evidentissimis perspectam reddere vult: quæ ut in oculis civium nitent; ita quoque omnium animos tenent convictos, quod illi obedientiam fidemque debeant, qui, suo auspicio, civium salutem tuebitur; Nobiliss. itaque Zanthier, non sine ratione, dixit: *Regum atque summorum Imperantium inauguratio, Vestium symbolicarum luxus, in inferiorum animis atque oculis, Divinum quasi splendorem auctoritatisque venerationem, humana majorem, excitare solet, a).* Hinc & Uladislaus I. Hungariæ Rex, *noluit, sine radiis, Regni Solem agere, sine Insignibus Regiis solium adire, sine quibus, nec comicus a Rustico Rex differret, b).* His accedit, quod Suprema Persona Publica publice sese manifestare debet: Regalium itaque collatio ac usus, non tantum non minimam affert rationem manifestationis, sed & certissimam recordationem publici Juris Majestatici, Regi concessi, quæ talium Insignium adspectu percipitur.

a) Clinod. Imp. §. 3. pag. 6. b) Ernest. Gockel. de Europ. Regib. cap. 1. n. 66.

§. XVI.

Visis jamjam aliorum Regalibus, ad Sveo-Gothica nostra propius accedimus, quæ quinque numero esse, vulgo notum est; ut sunt, *Corona, Gladius, Sceptrum, Pomum vel Orbis, & Clavis aurea. a).* In Coronationis enim Pompa peragenda, quinque Supremi Regni Senatores ordinantur, ut Regalia,

galia, pretioſis culcitris impoſita Regi præferant. Quintum tamen, *Clavem*, antiquitus in uſu non fuiſſe, tuto inferre licet: nec Gladii ſemper mentio fit, ut patet ex literis Regis Birgeri Magni, ad Capitulum Upſalienſe, de Regalium conſervatione, miſſis, quas Collegii Antiquitatis Secretarius, Ampliſſ. D:nus Helin ex ſua benignitate mihi communicavit, *b*). In Coronatione Guſtavi I, neque *Clavis* adhuc venit in uſu, neque *Corona* geſtata fuit, ſed in altari, ante factam proceſſionem in Templum, collocata, *c*), & circa inaugurationem Glorioſiſſimi Regis Caroli XII. quæ tradit tria tantum Regalia portata fuiſſe, *Clavem* nempe, *Pomum* & *Gladium*, reliqua, ut *Coronam* Rex, equo vectus ad Templum, ante ipſam unctionem capiti impoſitam geſtabat, & Sceptrum manu tenebat. *d*). Conſvetus autem alias mos obtinet, ut hoc ordine præportentur, *Clavis*, *Pomum*, *Sceptrum*, *Gladius* & *Corona* proxime ante Regem; quæ, poſt introitum in Templum altari imponuntur, collatione eorum ipſam ſtatim excipiente unctionem. Uncto vero, ſolitis ceremoniis ac precibus, certo quoq; ordine ab Archiepiſcopo applicantur, ut luculenter colligitur, ex coronationis actibus Gl. M. Regis, Guſtavi Adolphi, *e*), Reginæ Chriſtinæ, *f*), Regis Caroli XI, nec non Sereniſſimæ Reginæ, Ulricæ Eleonoræ, *g*), & Auguſtiſſimi Regis, Friderici, I. *h*). Circa unctionem autem Regiam, nec ſilentio prætermittendum pretioſiſſimum illud Cornu Chriſmatis Coronationis, quod ex auro affabrefactum, & baſi aureæ adjectum, gemmis ac margaritis diſtinguitur, in ſummo vero acumine ſuo Juſtitiam, ſubtiliſſime exſculptam, manuque libram tenentem, gerit, & longitudine novem digitos duasq; lineas continet. Præterea non tantum Regalia in inaugurationibus geſtantur, ſed & in Regum Sepulturis adponuntur; ut ex ſepulturæ ſolennibus Regum Potentiſſimorum, Guſtavi Adolphi, Caroli Guſtavi, Caroli XI. & Garoli XII. adparet, *i*). In aliis quoque actibus ſolennibus, ceu circa ſolemnia Comitiorum, videre eſt. Hinc quoque Reginam noſtram Clemen-

mentiſſimam Ulricam Eleonoram, *Coronam* capite; & *Sceptrum* manu, geſtantem, Regis noſtri Glorioſiſſimi, Friderici I. Coronationi, magna Procerum ac Nobilium cohorte ſtipatam, adfuiſſe, & reliqua tria Regalia prælata fuiſſe, novimus. *k*). Sæpius dicta Clinodia in Fiſco Regio ſemper conſervantur: quibus accenſendum eſt magni pretii ac æſtimationis Clinodium, Rubinus ſcil. rari ponderis, qui, plane pellucidus, juglandem magnitudine ſuperat, hunc Cameræ Conſiliarius, Nobiliſſimus Dnus Hägerflycht, meo conſpectui adhibens, narravit, eum, in urbe Bohemiæ, Praga inventum, ab equite quodam Sveco, & poſtea Campi Mareſchallo ac Comiti Illuſtriſſimo, Ottoni Wilhelmo Königsmarck vili pretio ab eodem venditum fuiſſe, qui iterum inæſtimabili hoc lapide, Reginam Sveciæ Potentiſſimam, Chriſtinam donavit. Cujus aſpectu Perſianus quidam, Sveciam viſitans, delectatus, dixit ſe nihil pretioſius viſum deſiderare, ſufficit hunc vidiſſe.

a) *Loccen. Antiqv. Sveo-Goth. lib. 2. cap. 9. pag. 54.* *b*) *Birgerus Dei gracia Sveorum Gothorumque Rex Diſcretis viris, Capitulo Upſalenſi, in Domino dileccionem & ſalutem. Occupati ad preſens circa plurima & intenti arduis ac frequenter loca negociis exigentibus variantes aduertimus, quod reliquie, noſtre, penes nos in debita reverencia haberi nequeunt ut deceret, mittimus ſinceritati veſtre, dictas reliquias una cum rebus noſtris aliis infraſcriptis, videlicet angelum cum ſpina de corona Domini, crucem cum pede de auro, crucem de Criſtallo, cum ymagine crucifixi eburnea, crucem de ebore cum ymagine crucifixi & angelis deſuper eburneis, crucem de jaſpide ſive ymaginem crucifixi, pixidem parvulam longam de criſtallo, pixidem argenteam, pixidem eburneam, & aliam pixidem eburneam majorem, Coronam regiam, Sceptrum & pomum, Ornamenta regalia ſolempnia, ſcilicet ſubtile, dalmaticam, mantellum, toracem, veſtes lineas, ſandalia, aquilam de auro, balteum de argento, librum de coronacione Regis cum yſtoria de ſpina corone, Domini, volentes & mandantes quatinus easdem reliquas in debita reverencia habeatis, ipſasque & res predictas ſub firma, fideli & ſecura cuſtodia apud eccleſiam veſtram nomine depoſiti,*

ri; ſicut de vobis confidimus, conſervatis, promittentes vobis per veſtras patentes literas quod reliquias & res noſtras ſupradictas aut de ipſis aliquam nulli unquam hominum comittetis, niſi nobis aut dilecte, conſorti noſtre, ſeu noſtro, vel alterius noſtrum, certo mandato, aut nobis non ſuperſtitibus, liberis noſtris, & preſertim illi eorum qui Regia preeminuerit dignitate, dum tantum ad etatem devenerit congruentem, nec cui alteri dabitis res premiſſas, eciam ſi tutor ſit, ſeu curator ipſorum aut alicujus eorundem. In cujus rei teſtimonium, ſigillum noſtrum preſentibus eſt appenſum. Datum Sudercopie, Anno Domini MCCCXI, die beati Bartholomei Apoſtoli. c). *Erici Tegel. Hiſt. Guſtavi I. pag.* 186. d). *Act. Coron. Caroli XII. n.* 12. & 13. e). *Videkind. Hiſt. Guſtavi Adolphi pag.* 432. f). Gottfr. *Schult. Chron. A:o Chr.* 1650. *pag.* 843. *conf. Joh. Chriſt. Beern.* Der Könige in Schwed. Leb. Regier. und Abſterb. *pag.* 537. & 550. g). *Act. Coron. R. Ulricæ Eleonoræ, pag.* 13. *ſeqv.* h). *Act. Coron. R. Friderici I. Act.* 1. & 2. i). *Joh. Chriſt. Beern.* Der Könige Leb. Regier. und Abſt. *pag.* 50. *Locc. Antiqv. Sveo-Goth. lib.* 2. *cap.* 9. *p.* 57. *Act. Funebr. Caroli XI. N.* 14. *Act. Funebr. Caroli XII.* k) *Act. Coron. R. Friderici I. Act.* 1.

CAPUT. II.

De Corona Inaugurali.

§. I. *De antiquiſſimo uſu Diadematis vel Coronæ ſpeciatim agit.*

§. II. *Quis Coronæ Inventor fuerit.*

§. III. *De diverſa forma Diadematis vel Coronæ.*

§. IV. *De forma Coronæ Gothicæ.*

§. V. *Quid Corona portendet.*

§. I.

§. I.

CAput, ſua eminentia, omnibus corporis humani membris longe antecellens, pretioſiſſimis, imo & ceteris longe nobilioribus decorari debere ornamentis, nulli dubitamus; Corona certe, omnia inter dona, decora atque ornamenta, quibus Summus Imperans claret, excellentiſſima cenſenda eſt; *In his enim Coronæ, tanquam Donorum ſpecies præſtantiſſima, a*). Quam ob rem & gaudium, & æterna gloria cœleſtis, in Sacris Literis, per eam expenduntur & explicantur: hanc, capiti propriam, exquiſitiſſimum ejus indicare honorem & clariſſimum ſiſtere ornamentum, apud omnes in confeſſo eſt. Unde antiquiſſimis temporibus, præſertim apud veteres Romanos, quicunque variis fortibus ac memorabilibus factis, ſeſe reddebant illuſtres, in meritorum certiſſima præmia, Coronis vel Diadematibus capite cincti, incedebant; ut in variis Hiſtoricorum ſcriptis invenimus. Hæc Coronæ præſtantia tantum effecit, ut Reges quoque ea, in ſuæ Dignitatis inſigne utantur, & inaugurandi, ſummæ ſuæ eminentiæ ac poteſtatis indicandæ cauſſa, ornentur; unde & totum inaugurationis negotium ſuum, ab ipſa, ſortitum eſt nomen. Quid enim coronatio, niſi coronæ impoſitio? Et quid coronare, ſi corona deeſſet? Itaque Paſchalius, talem ejus affert definitionem: *Corona*, inquit, *eſt circulare capitis geſtamen, non arcendæ injuriæ, ſed ea re inventum, ut ſit luculentum inſigne lætitiæ, pietatis, morum optimorum, ingenii & doctrinæ, virtutis ac ſtrenuitatis, victoriæ & felicitatis, denique ſummi inter homines faſtigii, b*). Ut Coronarum gerendarum uſus Regibus ac Imperantibus omni tempore maxime fuit proprius, ita & ſuam originem debet vetuſtiſſimis temporibus, & profundiſſimæ antiquitatis exiſtimatur inventum: monendum tamen varia eſſe coronarum genera; non enim primis annis talia fuerunt in uſu, qualia nunc uſurpantur, omnia licet, ſub quocunque nomine veni-

unt, ſint coronarum ſpecies, ſive Diademata, ſive Corolla, ſive ejusmodi alia; inferius enim Coronæ ligamentum, non niſi formam, ut & figuram Diadematis oſtendit. Appoſite itaque Coronam Imperii Romano-Germanici Diadema poſſe appellari, Theodorus Höpingk arbitratur, *c)*. Cujus appellationis cauſſam præbet Infula illa interius coronæ adhærens: magna tamen exiſtit diſtinctio, inter Diadema & Coronam; proprie dictam: minus proprie autem, perinde eſt, ſi Diadema nominemus Coronam, & Coronam rurſus Diadema. *Diadema nihil aliud fuiſſe conſtat, niſi vinculum*, dictum παρὰ τὸ διαδεῖν, *a nectendo, ligando, ſeu obligando, ac ſi dicas* κεφαλοδέσμιον, *vinculum capitis:* ut erudite aſſerit Paſchalius, *d)*. *Hinc materia Diadematis fuit ſutilis, plectilis; fuit pannus, faſcia, linteum, e)*. Diademata uſu priora fuiſſe Coronis, ſentit Becmannus, *f)*, quapropter & Coronam, Ammonitarum Regi abreptam, ad Diademata refert; ſed qua ratione, certe non invenimus; præterquam enim, quod nec ullus apex quidem, in Sacro Codice, fuiſſe Diadema indicet, nec ulla vocis hujus interpretatio in hanc ſententiam inclinet, talenti quoque pondere auri exſtitit, pretioſis lapillis diſtincta, *g)*. Si itaque ex auro fuit confecta, utique non ex ſutili ac plicatili materia; gravitas quoque illius non competit Diadematibus, ſed potius contendit, exſtitiſſe Coronam, ſuis radiis, ſurculis & aſpidibus completam, cui ne minimum quidem faſciæ alligatum aut inſertum habetur; quam ob rem & Coronis eam annumerare Theod. Höpingk haut dubitat, *h)*. Quod autem ad Coronam Regis Saulis adtinet, Diadema fuiſſe non negamus, quod veroſimile videtur, ex voce, in Lingua Sancta, נזר quam non proprie ſignificare Coronam, ſed Βασίλειον Διάδημα, ut Græci interpretantur, & Βασιλικὸν Στέφανον, ut Joſephus, non dubitat Becmannus, *i)*. Quid autem dicendum, de Corona Nimrodis, longe antea regnantis, quam ille, ex metallorum congerie ſibi fabricandam, & capite geſtandam curaſſe, fertur, viſionem formæ illius in Cœlo, e nube inſecutus;

cutus; quo homines affirmarent, Coronam ipſi de cœlo collatam fuiſſe, ut refert Eutychius, *k*). Sed viſio hæc certe magis fabuloſa, ficta, immo & ridicula, quam fide digna videtur; nihilominus tamen illa Coronæ uſurpationem non deſtruit, Nimrod enim tunc temporis, ſeſe mortalibus majorem exiſtimans, hujusmodi licet viſus patefactione, & patefacti exſecutione, quid novi in civibus inducere voluerit, nihil tamen factum ejus, & creditu difficile, & impoſſibile reddit, quin talis Corona metallica ab eo confecta ſit, qualis citato loco narratur. Primis itaque temporibus, utrumque & Diadema, & Coronam promiſcue fuiſſe in uſu, æque ac poſterioribus ævis, ex dictis conſtat: aſt qua communem uſum, Diademata Coronis priora fuiſſe, veroſimile videtur; ſiquidem & illa ſimpliciſſima harum genera exiſtunt; quum enim res quædam primum confici incipit, ſimpliciſſima eligitur forma, quæ indies arte eo creſcit & augetur, quo tandem pretioſiſſima evadat; quod & Coronæ convenit; nam primo ſimplex fuit faſcia, ut de Alexandro Magno, primo Græcorum Monarcha, memoratur. Hic, *cum, deſiliens equo, caſu Lyſimachum vulneraſſet, medendi vulneris cauſſa, Diadema ſibi detraxit, (nam candida faſcia erat) eoque Lyſimachi vulnus alligavit, l*). Græcorum quoque poſtea Reges Diadematibus capite circumcincti, in antiquis nummis ſæpenumero obveniunt, teſte Zanthier, *m*). Cum faſcia illa ſimilitudinem quoque gerit corona laurea, interdum uſurpata, & in parte poſteriori, faſcia candida colligata, *n*). Nec non ſphæra, ſive circulus aureus, faſcia nihilominus in occipitio adornatus, *o*). Sed quicquid ſit, ſimplicitas Diadematis nullo tempore fuit deſpecta; aſt tale ornamentum, antiquitus, æque ac hodie Corona, omnino neceſſarium, & ut inaugurando maxime competens conſideratum. Hinc milites, Juliano Cæſari Imperatoris & Auguſti titulo dato, ſtatim Diadema ejus provocarunt, quod, cum non haberet, uxoris colli vel capitis faſciam poſcierunt; quam, ut tantæ dignitati omnino indignam, recuſavit, equi

itaque phaleris eum ornare voluerunt, hiſce etiam rejectis; quidam Draconarius, detracto ſibi torque, Imperatorem coronavit, *p*). Diademata, ſucceſſu temporis mutata & aucta fuiſſe, nec dubium eſt. Cidaris enim, commune inſigne Regum Perſarum, a ſimplici illa faſcia valde diſtincta, Diadematis ſpeciem exhibet; quippe quæ ex linea & plicatili materia confecta eſt. *Regibus priſcis Romanis, Primum Diademata, poſt Coronæ uſurpatæ leguntur, q*). Coronam radiatam Tarquinio Priſco tribuit Zanthier, hiſce Virgilii verbis nixus:

— — — Cui tempora, circum
Aurati bis ſex radii fulgentia cingunt,
Solis avi ſpecimen, r).

Sed minus recte; verba enim proxime antecedentia luculentiſſime indigitant, non dicta fuiſſe, de Tarquinio Priſco, ſed de Rege Latino: Poëta ita canente:

— — Ingenti mole Latinus,
Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum, &c. *s*).

Attamen negare non poſſumus, Tarquinium geſtaſſe Coronam, quod patet ex legatione Hetruſcorum, ubi Coronam auream ſibi oblatam accipit, & eadem, usque ad extremum vitæ halitum, caput decoravit, *t*). Sed Romani, Regia poteſtate abdicata, Conſules crearunt, demtis inſignibus Regiis; usque dum in Imperatores omne imperium contulerunt, qui radiatis coronis inſigniti inceſſiſſe creduntur, *u*). Adeo ut, *Regium nomen, Romanis plane inviſum*, *x*), Diadematum uſui quoque deteſtationem adhibuerit, *y*). Hinc M. Antonius, J. Cæſaris, in quinto Conſulatu collega, oblato palam Diademate, Cæſari puritum, capiendi nominis ac faſtigii regii, movens, exitium, occeleravit, *z*). Sed miramur iterum ſubitam mutationem; non enim Dubium, quin Coronæ pretioſitas Diadematibus longe ſit præferenda; quum Cæſareæ eminentiæ manifeſtationi illuſtriſſimum acquiſiverit ſplendorem: aſt coronatis capitibus, Imperatorum pauci tantum ſeſe conſpicuos

ſpicuos reddiderunt, Diadematum gerendorum more paullo poſt recœpto. Quid? quod Caligula, hac in re, veſtigia Regum premere conatus in inſtanti quaſi fuerit, ut Diademate caput cingeret; *a*), ſed Romani ſubito intervenientes, demonſtrarunt, *eum Principum & Regum exceſſiſſe faſtigium*, *b*). *Pompejo autem candida faſcia crus alligatum habenti, Favonius, nihil refert*, inquit, *qua in parte Coporis ſit Diadema, exigui Panni cavillatione, Regias ejus vires exprobrans*, *c*). Quis autem ex Cæſaribus primus Diadema aſſumſerit, multum inter eruditos controvertitur; alii enim Heliogabalum id feciſſe, & ejus exemplum inſecutum fuiſſe, Aurelianum ſtatuunt, ut Zanthier, *d*), alii Conſtantinum Magnum & Caligulam, Diademate caput ornaſſe autumant, ut Aurel. Victor, quem ſic loquentem allegat Theod. Köpingk: *Caligula primum, Diademate capite impoſito, Dominum ſe appellari juſſit*, *e*). Attamen communi Scriptorum approbante conſenſu, *Aurelianus, primus apud Romanos, diadema innexuit, gemmisque & aurata omni veſte, quod adhuc fere incognitum Romanis moribus videbatur, uſus fuit*, *f*). Quod factum quamplurimos Hiſtoricorum afferentes citat Theod. Köpingk, *g*). Initio jamjam facto, Succeſſores Aureliani Diadematum uſum haut occultarunt, præſertim Imperatores Conſtantinopolitani, Diademate cincti, in Nummis conſpiciuntur, teſte Zanthier *h*). *Unde & Conſtantinum Magnum habitum Regium gemmis, & caput exornaſſe perpetuo Diademate*, ex Aurel. Victore affirmat Becman. *i*). Sed hæc conſvetudo eo viguit, quo tandem indies paullatim Diademata in Coronas mutarentur; adeo ut Diadematibus Imperiales infulas addiderint Imperatores, Jovianus & Juſtinianus, *k*), quibus effectum, ut nec vera Diademata, nec veræ Coronæ exſtiterint; nihilominus tamen, Diadematibus paullo poſt abrogatis, coronæ ſucceſſerunt, cum apud Cæſares, tum apud alios Terrarum Reges; cujus moris introductionem atque initium primus Imperator Juſtinus Junior feciſſe fertur, ut ex allatis hiſce Corippi verbis, apud Becmannum videtur:

Poſtquam cuncta videt ritu perfecta priorum,
Pontificum ſummus, plenaque ætate venuſtus,
Adſtantem benedixit eum, Cœlique potentem
Exorans Dominum, Sacro Diademate juſſit
Auguſtum ſancire Caput, ſummoque Coronam
Imponens apici. - - - *l*).

Coronarum autem Imperialium auctorem, & uſurpatorem, Carolum Magnum tradunt, *m*); unde & inventoris nomen, quod dicatur Corona Caroli M. adhuc obtinere, communis Hiſtoricorum approbat conſenſus. Coronarum uſu magis magisque ſtabilito, ut omnes fere Reges auguſtiſſima ſua capita Coronis ornare, in hunc usque diem conſveſcant; nul um plane meri Diadematis veſtigium, hiſce temporibus, eſt inveniendum, niſi ſolummodo apud quosdam Orientalium Imperatores, ubi Diademata adhuc uſurpantur: *Hinc nulli Principes Muſulmanni Coronam capiti ſuo imponunt, tametſi antea Aſiæ & Africæ Regibus id uſitatum fuiſſet n*). *Et ne Sultani quidem, ipſorum Calyptra Coronave, Regibus noſtris uſitata, caput ornant; ſed vera tænia, ſeu faſcia, ſive Diademate, variis exquiſiti precii gemmis diſtincto, quod ad Synciput alligatur, o*).

a) *Gabr.* Skragg. *Diſſ. De Corona Virt. Membr.* 1. §. 8. *pag.* 11. *b*) *De Coron. lib.* 1. *cap.* 1. *pag.* 1. *c*) *De jure Inſign. & Arm. cap.* 2. §. 7. *Sect.* 2. *Membr.* 2. *pag.* 135. *n.* 758. *d*) *De Coron. lib.* 9. *cap.* 3. *pag.* 570. *e*) *Ibid. f*) *Not. Dign. Illuſtr. Diſſ.* 4. *cap.* 3. §. 1. *pag.* 464. *g*) 2. *Sam.* 12: 30. *h*) *De Jure Inſign. cap* 2. §. 7. *Sect.* 2. *Membr.* 1. *pag.* 132. *n.* 729. *i*) *Not. Dign. Illuſtr. Diſſ.* 4. *cap.* 3. §. 1. *pag.* 465. *k*) *Annal. Alex. Part.* 1. *pag.* 63. *l*) *Zuingeri Theatrum Vitæ humanæ Vol.* 3. *lib.* 3. *pag.* 699. *m*) *Clinod. Imper.* §. 10. *pag.* 19. *n*) *Höp. De Jur. Inſign. cap.* 2. §. 7. *Sect.* 2. *Membr.* 1. *pag.* 130. *n.* 712. *o*) *Idem pag.* 131. *n.* 716. *p*) *Sigon. lib.* 6. *Imp. Occid. ex Ammiano. conf. Selden. De Titulis Honorum cap.* 7. *pag.* 1. *q*) *Zanth. Clinod. Imp.* §. 10. *pag.* 19. *r*) *Ibid. pag.* 20. *s*) *Virgil. Æneid. lib.* 12. *pag.* 631. *t*) *Dion. Halicarnaſſ. Antiqv. Roman.*

Roman. Tom. 1. lib. 3. cap. 61. pag. 187. u) Zanth. Clinod. Imp. §. 10. pag. 20. x) Idem. pag. 21. Höp. De Jure Insign. cap. 2. §. 7. Sect. 2. Membr. 1. pag. 130. n. 714. y) Zanth. l. c. Becm. Not. Dign. Illustr. Diss. 4 cap. 3. §. 3. pag. 467. z) Bissel. de Reip. Rom. Ort. & inter. §. 33. pag. 650. a) Becm. l. c. Zanth. Clinod. Imp. §. 10. pag. 21. b) Idem. c) Valer. Maxim. lib. 6. cap. 2. §. 7. d) Zanth. l. c. e) De Jure Insign. cap. 2. §. 7. Sect. 2. Membr. 1. pag. 130. n. 713. f) Aurel. Victor in Hist. Augustæ Epit. cap. 50. g) l. c. h) Clinod. Imp. §. 10. pag. 21. i) Not. Dign. Illustr. Diss. 4. cap. 3. §. 3. pag. 467. k) Ibid. l) l. c. pag. 468. m) Zanth. Clinod. Imp. §. 10. pag. 22. Pasch. De Coron. lib. 9. cap. 18. pag. 625. n) Bodin. De Republ. lib. 1. cap. 9. o) Leunclav. Pan. Turc. cap. 199. conf. Becm. Not. Dign. Illustr. Diss. 4. cap. 3. §. 4. pag. 468.

§. II.

SEd antequam in opere ulterius pergimus, ipsius Coronæ aut Diadematis Inventorem indagare animus est: fateri necessum habemus, nimis arduum & difficile hoc opus esse. Sunt, qui sentiunt, Bacchum vel Liberum Patrem Diadematis exstitisse inventorem, nullis rationibus, ast solummodo figmentis rem ipsam approbantes, nisi per Bacchum intelligatur Nimrod: *a*). Alias enim Bacchum Poëtæ fingunt, ex Jove & Semele progenitum, vini usum divulgasse; quam ob caussam, doloris, inde sæpenumero provenientis, propulsandi, prohibendique gratia, capita certis quibusdam floribus ac corollis perstricta creduntur, cui remedio occasionem dedit ille Bacchus: *Emere ac vendere instituit Liber Pater, idem Diadema Regum insigne, & triumphum invenit*; ex Plinio teste Paschalio *b*). Alii iterum, per Liberum Patrem, Mosem Israëlitam indigitatum volunt, ut refert Gockelius *c*). Sed quomodo aut vini inventio, aut Diadematum initia, in Mosem quadrent, certe nulli invenimus. Adhæc quoque creditu nihil dificilius est, quam quod de Gentilium Diis fertur,

adhuc

adhuc nèque evictum, verum unquam, nisi fictum; Jovem ac Semelen, exstitisse. Quid ideo fit ex filio eorum Baccho? Ille ut plane nobis incertus est, ita inventio ejus Coronarum, ut mere ficta, nullo modo agnosci potest. Tertullianus iterum Pandoram primam coronæ gestatricem fuisse, autumat, *d*); *& forte exinde*, asserit M. Gabriel Stragge / *quod ab Hesiodo*, (*in* Ἔργ. καὶ ἡμερ: *vers. 81. & sequent.*) *fingitur prima fuisse mulier, a Vulcano, Jovis jussu fabricata, quam singuli Dii donis suis peculiaribus ornaverunt, quæ dona coronæ nomine venire potuerunt.* Sed vero mox inquit; *Sicut incerta nobis ipsa Pandora, ita & ipsius Corona, e).* Primam mulierum atque Matrem omnium in terris Evam exstitisse, neminem fugit, ut ex Scriptis Mosaicis colligere est; ast illa, nuditate ejus aperta, collectis foliis, corpus solummodo circumdedit, nullis autem caput ornavit; unde nec sub coronæ nomine, hoc inventum venire potuit. Philo Judæus & Aristophanis Scholiastes, per Πανδώραν, τὴν γὴν, ipsam terram interpretantur; & sic cum Paschalio libenter fatemur, eam, primam & inventricem & usurpatricem diadematum evadere; quippe, quæ, omnis generis materia, floribus ac metallis, copiosa, variis faciendis diademátibus, occasionem sistit. Paschalius ulterius affert Tertullianum dicentem: *Saturnum Pherecydes ante omnes refert coronatum. Jovem Diodorus, post devictos Titanas, hoc munere a ceteris honoratum, f).* Sed de his etjam ne quidem quid probabiliter statuere possumus. Qui autem penitius rei veritatem elicere conati sunt, Janum coronæ auctorem statuunt, hanc ob caussam, quippe qui farris, vini, aliarumque rerum inventor illustrium in Italia, aut ob navigiorum structuram, in sui honorem, ratis & coronæ sculptura condecoratus evasit, aut propter Cephalalgiam, e vino exortam, capita Coronis circumligare docuit, ut refert Paschalius *g*); cui sententiæ & acquiescere videtur Gabriel Stragge / *h*), præter nominatas, hisce ductus rationibus, quod Janus ille prima templa Diis consecravit in Italia, Sacra & sacrificia ex farre & vino instituit, adeoque & invenit Diade-

mata,

mata, Paſchalius iterum huic opinioni contratriatur, *i*), & quidem recte; quum enim vini inventio tribuatur & Baccho & Jano, incerta quoque exiſtit corona; quod autem antea dictus Strogge aſſerat, Ianum fuiſſe unum ex octo Romanorum Diis ſelectis, cognomine bifrontem, poſt vero magnum ſcriptorum ſecutus conſenſum, ipſum Noachum, per Janum, affirmat repræſentatum, *k*); certe nusquam legimus, quod Noachus unquam conſederit in Italia, niſi forte filius ejus Iaphet. Adhæc ſacra pagina indicat, Noachum, ſtatim poſt exceſſum ex archa, monti Ararat inſiſtente, vinaria plantaſſe, quod in Turcomannia factum fuiſſe, liquet, adeoque ſi diademata invenerit, utique in Aſia, non in Italia, Hiſtorici adcuratiores etiam demonſtrant, Ianum, antiquiſſimum illum Italiæ Regem exſtitiſſe, ann M 2625. eodem propemodum tempore, quo Judices populum Iſraëliticum regebant, quod minime quadrat in Noachum, longe antea viventem. Exoſum præterea & Regiæ dignitati incongruens eſt, ſi ſtatuatur intemperantiam crapulasque occaſionem dediſſe nobiliſſimi inventi, quo Reges poſtea Majeſtatem ſuam conſignatam voluerunt. Ex aliis itaque argumentis elicere lubet Coronarum initia: varii equidem varios coronarum inventores fingunt; aſt omnes fere in hoc conſentiunt, præclariſſimas res geſtas eorum, ipſam conſtituere cauſſam, unde Diadematum auctores cenſentur. Quod, qui approbaverit, Nimrodem paullulum inſpiciat; hic ſane Aſſyriacæ Monarchiæ, ut vulgo creditur, fundator, memorabilia edidit facinora; omnium enim primus Rex, regium mortalibus imperium exhibuit, exhibitum legibus ſancivit, ſancitum poteſtate firmavit, & Majeſtatico honore auxit. A vero itaque non abhorret, quod ut Rex, regali & ſplendido veſtitu habituque ſeſe a Subditis diſtinxit, & inde quoque novo & ſingulari quodam capitis tegmine, a communi civium turba ſeparavit; hoc tegmen ſine dubio, aut Diadema aut Corona fuit, quod eo probabilius adparet, ſiquidem, Divinis ſe a civibus coli honoribus, cum voluiſſe,

quidam contendunt. Quapropter, ut in antecedenti §. commemoravimus, coronam metallicam eum geſtaſſe, creditu facile eſt. Hanc ſententiam fovet & cl. Mag. Olaus Broms. Hic enim, comprobata ſententia, de Libero Patre Coronæ inventore, Bacchum fuiſſe ipſum Nimrodem non dubitat, hoc potiſſimum argumento nixus: *Nomen*, inquit, (Bacchi ſcil.) *quod attinet, fatemur, illud eſſe immutatum, idque more, antiquis ſolito, qui nomina mortuis conſecrabant. Nec introſpicienti nomen illud, a vero abhorrere videbitur; cum Bacchus ſit Bar Chuſi, hoc eſt Filius Chuſi Nimrodus.* Quod Bacchi præterea nomen, *καθ' ἔξοχὴν*, in Nimrodem quadret, hac ratione affirmat; magni enim copiarum principes, ab antiquis, nomine Bagger/ a verbo, bocka/ inſigniebantur. Hiſce conciliatis, Auctor ait: *Credibile eſt, cum jam* (Nimrodus) *occupaſſet urbes, eum Diademate Regium decus fuiſſe complexum; quod & requirebat celeberrimus humanæ gentis locus, & ipſum imperium Aſſyriacum, quod Divinitus conceſſum ſplendorem habuit. Probabile ergo eſt, illum Bacchum fuiſſe Nimrodem, qui primus duxit triumphum, primus tiaram geſſit, & ex quo manſit Regibus poſtea conſvetudo, ut ad ejus ſimilitudinem, Diademate uterentur, l).* Coronæ uſurpationem ad Nimrodi tempora referendam eſſe, veroſimile etiam videtur ex dicto illo Hiobi XIX. 9. בבודי מעלי הפשיט ויסר עטרת ראשי Quum itaque jam tum ejus tempore, coronæ mentio fiat, illa certe fuit in uſu, ante tempora Moſis; Hiobum enim, Iſraëlitis in Ægypto degentibus, vixiſſe, communis fere eſt ſcriptorum conſenſus. Hinc evincitur, Nimrodem, circa ann. M. 1718. regnantem, Corona, Regiæ Majeſtatis exactiſſimo ſymbolo, non caruiſſe; quum itaque ante eum, nullum Diadematis uſurpatorem inveniamus, eidem Coronarum & uſum & originem adſcribere, non dubitamus.

a) Olai Broms Diſſ. De Diadem. Origin. & uſu pag. 15. *b) Paſchal. De Coron. lib.* 9. *cap.* 2. *pag.* 570. *c) De Europ. Regib. cap.* 1. *n* 66. *d) Gabr.* Skragg: *Diſſ. De Corona Virtutis pag.* 27. *e) Idem. f) Paſchal. De Coron. lib.* 1. *cap.* 11. *pag.* 32. *g) Ibid. pag.* 33.

35. *b) Diss. De Coron. Virt. pag. 30. seqv. i) Paschal. De Coron. lib. 1. cap. 11. pag. 35. k) Diss. De Coron. Virt. pag. 31. l) Diss. de Diad. Orig. & Usu pag. 15. seqv.*

§. III.

UT res omnes mutationi obnoxias videmus; ita nec mirum, Coronas aut Diademata, pro varietate temporum, diversimodo usum usurpata fuisse: adeo ut nunc Diadematum, nunc Coronarum usus apud Regnantes invaluerit; ac tandem præclarum hoc gestamen, ad omnes propemodum terras pertingens, mirandam diversitatem & materiæ & formæ sortiretur. Vir Clariss. Höpingk tria diversa Diademata recenset, & unicuique hujusmodi addit distinctionis notam: *Primum* inquit, *genus Diadematum initiantis Imperii fuit, quod erat Laurea Corona electissima, in cujus anteriori parte, gemmæ, in posteriori fascia candida dependebat, a). Secundum, inclinantis Imperii Diadema, fuit Sphæra, sive circulus aureus, in quo & Laurus sculpta, & fascia nihilominus in occipitio dependet, b). Tertium Barbaricum, sive gentile Diadema dici potest.* Qualis *fuit Corona, tiaræ sive pileo imposita. Regium hoc capitis insigne Persæ Cidarim vocabant, quod erat Pileus rectus, altus, & quasi turritus, ante buccullas, pone infulas habebat, ejus medium cærulea fascia, albo distincta, & stellulis lucida, circuibat c).* Alias duo Diadematum genera M. Olaus Broms depicta habet; unum, quale jam memoravimus: Alterum ligamentum magnum connexum circa caput habet, cui ab occipitio margaritæ, circulum ovalem formantes, pluma quasi eidem affixa, adjacent; huic cingulo aspides impositæ sunt variæ, ex quibus inde mitra, paullulum curvata, cornu flexo haut dissimilis, in altum exsurgit, fasciis ex acumine ejus dependentibus, *d).* Alia autem forma est Diadema Turcicum, Tulipantum dictum, quod, teste Philippo Camerario, *est lineum tegmen, quo capita Turcæ candidis involvere spiris solent, e).* Depictum alias ab Olao Broms,

eſt tegumentum capitis, in orbem pæne ſe convolvens', cui a fronte, & a latere, ſeries ſemiluniorum, forma quadrata, affixæ videntur; a formæ illius ſuperiori parte, ſeſe in altum extendunt virgulæ, ab inferiori margaritæ dependent, medio diadematis, cingulo gemmarum & margaritarum, circumligato, *f*). Sic etiam omnia Diademata, & Aſiatica, & Africana, & Americana, pro diverſitate regnorum, diverſas ſortiuntur formas, quas ſupra dictus, ingenioſiſſimus & ſolidæ eruditionis laude digniſſimus, M. Olaus Broms, accurata delineatione oculis ſtitit; ita ut Diadema Indicum Orientale differat a Tartarico, Tartaricum a Japonico, Japonicum ab Abyſſinico, Abyſſinicum a Congenſi, & Congenſe a Peruviano, *g*). Quid ergo mirum, quod Regna Europæa ſuas diverſas obtineant Coronas? Corona Hungarica, quantum breviter afferre poſſumus, hujusmodi eſt formæ: Eſt Corona ex auro affabrefacta, in orbem fuſa, cujus latiori parte pinnæ florentes, forma triangulari aſſiſtunt; aſpides deinde exſurgunt in crucem; in ipſa vero circumferentia, a fronte, imago Salvatoris noſtri, pomum tenentis, ex adverſo, Virginis Mariæ, Apoſtolorum, Regum, Imperatorum, Martyrumque Chriſtianorum imagines, aureis vultibus, & propriis tropæis, per totum corpus exſculptæ habentur, unionibus unicuique imagini interpoſitis: Præterea ab utraque aurium parte, catenulæ margaritarum dependent, *b*). Imperatoribus Romanis, pro diverſa ratione temporum, varia uſitata fuiſſe Diademata, conſtat. *Aut enim fronti hærit ſeries unionum, quæ ſuſtinet Tiaram, ſive Cidarim, regnantem totum Caput. Hæc conſtat ex duodecim bracteis, quarum quæ mediæ ſunt, coëunt, ſenæ ſenis adverſæ, unaquæque forma ſemicirculi. Has altera unionum ſeries ſuperne claudit*; quale Diadema fuit Juſtiniani Imperatoris, *i*). *Aut totum Diadema eſt compactum, e lamina lata continua, quæ totum caput ambit & tegit; cujus meditullium eſt conſpicuum lapide, inſigni magnitudine. Lapis honeſtatur cruce:* hoc Phocæ uſitatum, *k*), exceptis aliis Diadematum formis, a Paſchalio memoratis.

In

In Imperio itaque Romano-Germanico, binæ inveniuntur Coronæ; quæ, ut diverſis ſunt formis, ita & diverſis gaudent nominibus; altera enim vocatur Corona Domeſtica, Germanice, die Käyſerliche Hauß-Crone/ qua, in ſolenni quavis pompa, excepto inaugurationis actu, Imperator ornatur, *l*). Altera eſt ipſa Corona Imperialis, dicta Corona Caroli M. Illa orbicularis eſt, ab ipſo circulo, caput ambiente, & octo quaſi foliis, in ipſo circulo exornata, formam pæne rotundam ſiſtit; nullis, ut aliæ Coronæ, ſpiris, ſed potius mitra clauſa, lamina quadam, gemmis inſignita, a fronte in occipitium tranſeunte, cui ſumme globus cruciger infixus videtur, faſciis ab utraque aure dependentibus; hanc depictam habemus apud Seldenum. *m*). Imperialis autem ſeptangularis eſt, ab ipſo ambitu exſtant areolæ octo, Germanis, Felder dictæ, quæ ſeparatim invicem affixæ, non clauduntur, ſed ſuperne in dimidiatam rotunditatem deſinunt. Hiſce areolis, prima in frontiſpicio maxima, varii generis & magnitudinis margaritæ & gemmæ diverſa ſerie impoſitæ ſunt, & figuræ, myſticæque inſcriptiones, adſiſtunt; ab areola frontiſpicii, ipſa crux exſurgit, in antica parte gemmas radiantes, in poſtica imaginem Salvatoris, in cruce pendentis, inciſam habens; præter crucem, etiam ſemicirculum ſinuoſum videre eſt, cujus alteram partem areola occipitii ſibi infixam, & margaritis ornatam, habet, tota denique corona intus mitra ex rubro holoſerico circumdata: exquiſitiſſimam hujus Coronæ delineationem, ex Vagenſeilio nobis ſiſtit Generoſiſſ. Zanthier, *n*). Ab hac ipſa, reliquorum Coronæ Regnorum valde differunt, adeo ut Corona Angliæ conſtet octo ſpiris, ex liliis & crucibus alternatim exſurgentibus, & in globum crucigerum deſinentibus, ut invenitur apud Seldenum, *o*). Corona Gallica, in ipſo circulo, octo habet lilia, ex quibus totidem ſurculi in faſtigium convolvuntur, in lilium coëuntes, *p*). Corona Hiſpanica, octo floribus aut foliis veſtita, & quatuor aſpidibus clauſa, globum cum cruce in apice geſtat, *q*). Plures Dia-

dematum diverſitates recenſere, non opus eſt: ſufficit dixiſſe quot Regna ſunt, tot Coronarum formæ, licet non in omnibus, in variis tamen diverſæ. Hodie vero penes omnes Imperantes mos obtinet, quod, nulla aperta corona, omnes, vero clauſæ, Regibus tanquam propriæ, uſurpentur.

a) De Jure Inſign. cap. 2. §. 7. Sect. 2. Membr. 1. pag. 130. n. 712. b) Idem pag. 131. n 716. c) l. c. n. 723. ſeqv. d) De Diad. Orig. & Uſu pag. 54. e) Oper. ſubciſ. Cent. 1. cap. 61. pag. 276. f) De Diad. Orig. & Uſu pag. 52. g) Idem pag. 54 ſeqv. h) Petr. de Reva, De Sacra Corona Hungaric. pag. 75. i) Paſchal. De Coron. lib. 9. cap. 18. pag. 622. k) l. c. l) Zanth. Clinod. Imp. §. 13. m) De Tit. Honor. Part. 1. cap. 8. pag. 178. n) Clinod. Imp. §. 12. pag. 26. ſeqv. o) De Tit. Honor. Part. 1. cap. 8. pag. 179. conf. Becm. Not. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 3. §. 7. pag. 472. Gny Miege Groß-Britann. Staat 1. Th. *cap. 25. §. 9. pag. 825. p) Seld. de Tit. Honor. l. c. conf. Becm. l. c. q) Seld. l. c. conf. Becm. l. c.*

§. IV.

AD noſtram reverſuris patriam, de Corona multa obveniunt notatu digna, tam antiquioribus, quam recentioribus ævis, præſertim, quoad ipſam formam, quæ ſæpenumero mutata videtur; alia enim fuit in Gentiliſmo, alia in Chriſtianiſmo; diverſa fuit Regibus antiquis, diverſa eſt hodiernis. Reges in Svecia Gentiles, ſimpliciſſimo Coronarum genere uſi, Diadematibus, vel ſolummodo faſciis, aut candidis aut purpureis capita ſua circumdederunt, quæ Gulhlader dicta habet Clariſſ. Schefferus, *a*), & Clariſſ. Verelius, Svetice, Guldſmycke vocat, *b*). Nob. Aſſeſſor Brenner, in literis, Diſſert. M. Olai Broms adjunctis, ex ſelectiſſimis repertis nummis, teſtatur, Diademata fuiſſe antiquiſſima Regum geſtamina, & tantum gentilibus uſitata; apud Chriſtianos autem Reges, cum in nummis, tum in ſigillis, nulla ejusmodi conſpiciuntur; hi enim ſtatim Diadema illud mutarunt, in Coronam aper-

tam,

tam, tribus trabibus, roſarum inſtar, in ipſo circulo collocatis, *c*). Coronarum nihilominus magna evadit differentia, ſi modo veterum Regum ſigillis fides habenda ſit. In ſigillo Ingonis III. Regis Svecorum Gothorumque regnantis, anno Chr. 1086. videtur Corona aperta, quatuor ramis, quatuorque aſpidibus roſeis, capiti alternatim ſuperimpoſitis, *d*). Corona autem St. Erici ſex trabibus adornata invenitur, *e*). In Templo alias Cathedrali Upſalienſi, reliquiis St. Erici adjacet circulus quidam æneus auratus, trium digitorum altitudinis, lapidibus diverſi coloris diſtinctus, pluribus tamen elapſis: hunc circulum, ſua circumferentia aut capiti humano aut brachio armato conveniſſe indicat Nob. Peringskiöld, & victoriam St. Erici appellat *f*); Sed ſi Rex eum geſtaverit, utique potius in capite, quam in brachio; nam circulus ille, ſua peripheria, omnino magnitudinem Coronæ cujusdam exæquat, quod non convenit brachio; diametro enim octo digitorum conſtat; adhæc quoque magis Capitis geſtamini aſſimilatur, quam brachii, ob ſeptem, aut Globulos, aut ſpiras, quas, defractæ licet ſint, ſibi tamen ſuperimpoſitas, habuiſſe videtur. Talibus fere coronis etiam Carolus Swerkeri filius, & Canutus Erici filius, Reges Sveo-Gothorum, in ſuis Sigillis, apud Peringſchiöldium, conſpiciuntur; Carolo enim, Swerkeri filio, loco Coronæ, ſimplex tribuitur metallicum capitis geſtamen, a fronte & ab occipitio, paullo altius quam ab aure, quatuor tantum parvulis globis, circumcirca impoſitis, inſtructum, *g*); tale fere etiam fuit Regi Canuto, Erici filio; excepto, quod ſurculi adjecti ſint, quorum ſumma globos illos geſtant, *h*). In Corona iterum Regis Erici, Canuti filii, conſpiciuntur octo ſurculi, *i*); in Magni Ladulâs, quatuor rami cruciati, *k*), & in filii ejus, Regis Birgeri, quatuor trabes roſeæ, & totidem ſpiræ, alternatim collocatæ cernuntur, *l*). Hic mos, apertas geſtandi coronas, usque ad Ericum XIV. Regem Sveo-Gothicum viguit; quem primum Corona clauſa, neminem vero ante eum, uſum fuiſſe, teſtatur Vir optime meritus, Nobil. Elias Brenner;

ner: *m*). Cui rei firmum teſtimonium addit, Regiſtratura Erici XIV. Till thett förſte will Kongl. Maj:tt och Hans Kongl. Maj:tts Chrone ſchall bliſwe giordh I Andwerpenn / ſamptt medtt Ceppter och äple / vdi Cronann ſchall ware diamantter och rubiner / och nägre ſtoore pärler / medtt en ſtoor rundh ſaphir öffwerſt opå / på ceptter ſchole och ware nogre ädele ſtenar och opåå äplett ſammaledes *n*). Hinc Coronam illam ipſam fuiſſe, veroſimile videtur, quam Reges noſtri Glorioſiſſimi, in ſolenni quavis pompa, uſurpant, & in ipſo coronationis actu, ſibi præferendam curant, circa prælationem autem obſervandum venit, quod Regni olim Drotſeti munus fuerit, Coronam primo loco ante Coronandum geſtare. In Regio ærario, duæ conſpiciuntur Coronæ inaugurationis pretioſiſſimæ, & valoris magnitudine inſignes: altera earum nominatæ Erici Coronæ conformis, niſi quod tantum differat, quoad Saphirum in acumine, cujus loco eſt globus cæruleo diſtinctus colore. Hæc ipſa Rex noſter Auguſtiſſimus *Fridericus I:mus*, auſpicatiſſimo inaugurationis die, coronatus inceſſit; altera, forma paulliſper diſtincta, Regina noſtra Clementiſſima, *Ulrica Eleonora* coronata eſt. Corona Regalis, ex ſolido auro fabricata, forma circularis eſt, cujus circulus, ipſum caput ambiens, unionibus & rubinis eximiæ magnitudinis, ſplendet; hunc octo folia roſea augent, quæ inde excipiunt octo ſurculi, diverſimodi gemmis diſtincti, & in medio paullulum extenſi, quas gemmas iterum ramuſculi ornate circumcingunt, ſurculis coëuntibus in globum cæruleum, parvis aureis ſtellis atque gemmis pellucidum; cui crux gemmata pretioſiſſima impoſita videtur. Altitudo hujus ornamenti, ab imo in ſummum crucis, eſt novem digitorum & unius lineæ, pedis Stockholmienſis, ipſius autem circuli diameter conſtat octo digitis & totidem lineis. Alteram Coronam inaugurationis Reginæ noſtræ Glorioſiſſimæ, Regina Sveciæ Chriſtina, conficiendam curaſſe, fertur, quæ pretio ac valore præſcriptæ haut cedit: hæc, inquam, ex auro affabrefacta & arte cælatoria ingenioſe exſculpta conſpicitur, quatuorque tantum aſpidibus, conſurgentibus

bus in aureum globum, cruce gemmata ornatum, decoratur; aſpidibus illis, in ipſo circulo, interpoſita ſunt folia aurea, unoquoque eorum, margarita, inſigni ac mira magnitudine, in cacumine illuſtrato, & tota denique Corona gemmis & margaritis undique ditiſſima. Hujus Coronæ altitudinem novem digiti & una linea, diametrum autem ſeptem digiti & quatuor lineæ exæquant. Ex dictis jam conſtat, quanta varietas Coronarum & fuerit in noſtra Svecia, antiquiſſimis temporibus ſimpliciſſimo earum genere uſi ſunt Regnantes, recentioribus autem, magni ponderis ornatu, ſancta ſua coronarunt capita, illis annis primo ſolummodo faſciæ, poſt Coronæ Regi geſtandæ porrigebantur, hiſce autem non tantum Corona clauſa, ſed & magnifice inſtructa coronando imponitur: nec ulla jamjam Corona aperta viſa eſt, niſi illa Gl. M. Regis Caroli Guſtavi, quam, Princeps Regni Hæreditarius & Generaliſſimus Copiarum adhuc exiſtens, uſurpavit; illa, ut hodie in Regio Ærario invenitur ac conſervatur, ex auro confecta, & margaritis gemmisque conſpicua, octo habet ſpiras, earum ſummitates margaritis mirandæ magnitudinis, ornantibus; altitudine, hæc Corona, quinque digitorum totidemque linearum, nec non diametro ſeptem digitorum & linearum conſtat. Heic autem monendum, Coronam illam non eſſe hodiernum Regium geſtamen atque ornamentum, quod jamjam, ſolummodo Coronæ clauſæ competit; hujus enim ſplendore ac magnificentia, Regum Sveciæ Auguſtiſſimorum Dignitas atque Majeſtas tantum elucet, ut conſpicientes, nec eam ſatis mirari, nec viſu ſatiari poſſint. Sed ſiquidem ſermo ſit de Coronis Sveo-Gothicis, iniquum omnino foret, ſi ſilentio prætermitterentur, antiquitatis illa monumenta luculentiſſima, Literæ ſc. Gl. M. Reginæ Chriſtinæ de Corona, nec non Globo & Sceptro, quæ funeri Gl. M. Regis ac Conjugis ejus Caroli IX. adeſſent; harum itaque literarum Copias Vir Ampliſſ. & Regii Antiquitatis Archivi Actuarius D:nus Antonius Stiernman benigne mihi ſequentibus exhibuit:

Wij Christina. ꝛc. ꝛc. Wär gunst tillförende ꝛc. Efter Anthonii Groth, wij wele medh förste mögeligit är/ hafwe förfärdigat een gullkrona/ som H. k. t. Wär Elskelige kiäre framledne Herre och Gemähl (saligh och högloſigh hoos Gudh i äminnelse) kan hafue på hufuudet vthi kistan/ derföre begiäre Wij att J wele lagha Idher dedh för och henne förfärdige wele medh förste/ Wij hafue och lathett skrifue Carl Christopherson och Pälle Päderßon till/ att de skole förskaffe idher så myckit guldh som der till will behöfues. Och efter Wij icke nu så kunne komme Orienthaliske demanter till wädge/ och H. k. t. Dä vthi sin lifstijdh/ iu så mykitt elskede de Swänske demanter/ som de Orienthaliske/ så begiere Wij att J förhöre hoos Carl Christopherson och Pälle Päderßon/ om de hafue så mänge Swänske demanter tillskurne/ hafue de icke/ så lather Oß der om wetta/ så wele Wij lathe Eder så mänge bekomme. Befalandhe Eder Gudh. dat. Nykiöping den 12. Novembr. 1612.

Ett annat til Skattmästaren Sefundh *Ribbing. dat.* Nykiöping den 21. *Novembr.* 1612.

Wij Christina. ꝛc. Wär synnerliga gunst. ꝛc. Wij hafue Sefundh Ribbing/ några gånger lathett skrifue dijt/ bädhe till Carl Christopherson och Pälle Päderßon/ om gull til Cronan/ äplett och spijran/ som till Wär elskeligh kiäre Herres (saligh och högloſigh hoos Gudh i äminnelse) begrafning behöfues will/ såsom ock lathett skrifue Anthonio Myntemästaren till/ att han skall taghe sigh samma arbethe för händer/ Wij hafue och ellies sändt dijt Otto Mörner och Johan Skytte/ som skole beställe bädhe derom och andre saker/ men Wij förnimme dochlikwäll/ att dedh hafuer föghо fortgång/ hwarföre begiere Wij af Idher/ att J wele ännu ändeligen beställe att dermedh icke mätte dröjas. Wij sände och nu Clädeskrifueren Hendrich Erichson dijtt/ bäde sammett/ kläde till sorgedräcktt/ i floor och annatt/ hwadh som behöfues will. Begiere förden skuldh/ at J och dertill wele förhielpe. Befalle Edher Gudh Alsmechtig. Actum ut supra.

a) An-

a) *Antiqv. cap.* 10. b) *Index Linguæ Scytho-Scand.* c) *Diss. De Diad. Orig. & Usu pag.* 46. d) *Peringsch.* Ättartahl 2. *N:o* 17. *pag.* 40. e) *Idem* Ättart. 3. *N:o* 19. *pag.* 55. f) *Monument. Ullerakerens. pag.* 52. g) *Idem* Ätt. 9. *N:o* 6. *pag.* 92. h) *Idem* Ätt. 3. *N:o* 20. *pag.* 56. i) *Ibid. N:o* 21. *pag.* 57. k) *Idem* Ätt. 7. *N:o* 19. *pag.* 74. l) *Ibid. pag.* 75. m) *Olai Broms Diss. De Diad. Orig. & Usu pag.* 46. n) *Registrat.* 1561. *pag.* 24. *ut in Regio Antiquitatis Archivo invenitur.*

§. V.

IN hoc augusti capitis ornamento, convenit, non tantum exteriora, & quæ oculis obveniunt, intueri; sed & interiora & mystica, & quid ipsa portendant, perscrutari; nulli enim non innotescit, Regiam dignitatem, quam primum sensibus offertur, divina quasi veneratione spectantium animos suffusos tenere. Hinc Coronæ, Regalium præstantissimo ornatui, mysticum inesse sensum, quis dubitat? Afferuntur itaque heic preces, circa coronæ impositionem, in Patria nostra svavissima usitatæ, & svetice ita sonantes: Alsmächtige och Barmhertige Gud/ som Riksens Crono/ hwilken áhra och wyrdning (Börda) betyder/ Eder gifwit hafwer/ styrke Eder uti alla Kongl. och Christel. Dygder/ att Land och Rijke må igenom Edert goda och Lyckosamma Regemente förkofras och förbättras/ och att J efter detta förgängeliga och timmeliga Rijket/ mäge blifwa dehlachtige af det som ewigt är/ och der bekomma den Cronan/ som Gud allom Rättfärdigom förwarat hafwer. (som Gud allom Rättfärdigom lofwat/ och i Himmelen förwarat hafwer) Amen/ a). Hinc patet, Coronam denotare honorem, gloriam atque venerationem, quæ Imperanti, ipsi subditorum capiti, quam maxime competunt: Hinc Loccenius: *Hodie Corona Svetice ex Latino Krona, priscis olim Ehra i. e. honor, dicta est: quod esset præcipuum honoris insigne, b*). Neminem fugit, in Imperio varia jucunda, & varia amara simul inveniri; civium enim sa-

lus non niſi moleſtiis & ſolicitudinibus obtinetur, obtenta autem quemvis jucunde amplectitur & conſervat: Rex itaque quamprimum Coronam Regni ſibi applicat, ipſum onus Imperii ſe gerere novit: Quid pondus Coronæ, niſi apertiſſimum ſignum adjacentis curæ ac ſolicitudinis? Et quid gravitas Coronæ, niſi ipſum onus regiminis, & moleſtia imperandi? Non itaque inepte Rex quidam, quum ad Regiam dignitatem aſcenderet, accepto Regni Diademate, & diu ſpectato, dixit: *O! nobilem magis, quam filicem, pannum, quem ſi quis penitus cognoſcat, quam multis ſolicitudinibus, & periculis, & miſeriis ſit refertus, ne humi quidem jacentem tollere vellet, c*). His accedit & memorabile dictum Olitoris, Coronam capiti ſuo imponentis: *O! Gravem*, inquit, *pileum, & ſpecioſum magis, quam delectabilem, ſub te amaroris plurimum latet, d*). Hanc ob cauſſam Carolus V:tus Proceribus Hiſpaniæ Regnum commendans, ita locutus eſt: *Miſeret, mei filii, mei chariſſimi, Philippi, cujus humeris tam grave onus imponitur, quod dum geſturus eſt, vita ei in ſummis laboribus & moleſtiis eſt tranſigenda, e*). Recte itaque Goekelius, *quod populi quies ſint Regum labores, ſubditorum ſecuritas Regis periculum, populi ſomnus Regis vigiliæ, f*). Sed licet variis ejusmodi moleſtiis laboribusque Rex, totius Regni ſaluti conſulens, obruatur, non niſi inſigni lætitia ac delectatione afficitur; conſpiciens ſubditos indies omnigenæ felicitatis incrementa experiri; nec non ipſum, patrem patriæ, eximia caritate, æque ac Parentem optimi liberi, nullo non tempore amplecti; hujus jucunditatis memor, onus Coronæ geſtandæ parvi æſtimare haut dubitat; hinc Loccenius: *Sicut Corona, ex auro puro & ſolido facta, lapillis aërei coloris diſtincta & ornata fulget; ita Serenitas, & Sereniſſimi titulus Regis proprius eſt: ut hominum languentes animos, & ſub nubilo triſtitiæ detentos, inſigni quadam lætitia perfundat, g*). Ut aurum omnium metallorum eſt puriſſimum & præſtantiſſimum, omnis mixtionis expers, ita & Corona Regem admonet vitæ Sanctitatis, morumque puritatis, quæ Regi Regum, cujus vi-

ces

ces in terris gerit, debet: *Corona eſt circulare capitis geſtamen, non arcendæ injuriæ, ſed ea re inventum, ut ſit luculentum inſigne lætitiæ, pietatis, morum optimorum, ingenii & doctrinæ, virtutis ac ſtrenuitatis, victoriæ ac felicitatis, denique ſummi inter homines faſtigii, h).* Specialius, inſpiciamus flores aureos, lapidesque pretioſos, quibus Corona intertexta fulget; hi Regias prærogativas, ipſa jura Majeſtatica, & interiora Regii animi ornamenta indigitant, *i).* Imperanti, ipſa Corona, Majeſtaticum & ſummum Regni imperium ac potentiam repræſentanti; Proceres & adminiſtri proximi *inter ſubditos, omni virtute ac juſtitia prælucere, ac Imperatori Regique inſtar gemmarum Coronæ affixarum, toti adhærere debent, k).* De ipſo circulo rotundo, ex quo Corona conſtat, Theod. Höpingk ita diſſerit: *Eſt Corona rotunda ſicut Sphæra, cum mundi figura in ſummitate ejus, ut figuretur, eam diviſionis expertem, - - vel, ut orbiculari illa figura, Dei immortalis Perſonam ab imperatore & Rege indui ſignificetur. Nam Deus, ut a Mercurio Triſmegiſto deſcribitur, eſt Sphæra, quæ ratione ſapientiaque comprehenditur, cujus centrum eſt ubique circumferentia vero nusquam, l).* Coronæ circulus ille in unum idemque ſeſe convolvens, & principio & fine deſtitutus, omnem Reipublicæ ruinam & annihilationem aperte denegat, ita ut Reſpublica, cum ipſo Imperante conjuncta, nunquam ſolvatur, ſed ut Rege antiquior & cum ipſo, ceu cum ſuo capite corpus, indivulſo nexu cohærens, ita & in ſempiternum non ceſſet; Diſerte itaque Paſchalius: *Adeſt*, inquit, *& ipſa Coronæ & Corollæ forma, omnium formarum abſolutiſſima, quod ſcilicet eſt omnium capaciſſima, & ex omni parte vergit in ſeſe, hoc eſt in ſuam rotunditatem compactilis. Itaque Coronæ, cum talis ſit, nihil demi, nihil addi poſſit. Hæc una, ubique incipit, ubique deſinit; ſi mavis, nusquam incipit, nusquam deſinit, m).* Hinc & Loccenius: *Velut, Corona formæ circularis eſt, quæ figura abſolutiſſima & in ſeſe reflexa, nusquam incipit, nusquam deſinit, ita Monarchia vel Regnum, ſi recto ſtet talo, eſt forma Reipublicæ optima & præſtantiſſima, quæ ſubſidiis ſucceſſorum munita, ſemper in*

orbem redit, & immortalis eſt, n). Unde & ſatis commode Tiberius, apud Tacitum, Lib. III. Annal. *Principes mortales, Rempublicam æternam eſſe. Et Cancellarius Galliæ, Henrico IV:to mortuo: Rex Galliæ non moritur, o*). Regia Corona ſuperius clauditur globo; Rex itaque una civium ſpes, ſubditorum omnem incolumitatem ſibi uni commendatam habet; adeo ut in hoc uno omnium ſalus ſita ſit, hujusque regimen & ſuas & civium opes, regnoque utilia cuncta intra ſe claudat, conſervet, augeat. Erudite hanc in rem loquitur Paſchalius: *His*, inquit, *accedit, quod Diadema iis, quos dixi, ramulis bracteis & circulis clauditur; hinc quoque præter ea, quæ mihi dicta ſunt, Rex intelligit, omnes ſuas opes in ſe uno ſitas eſſe. Intra ſe, inquam, claudi ſuam, ſuorumque omnium ſpem, incolumitatem, ſalutem, p*). Quoad crucem, globo Coronæ impoſitam, Clariſſ. Theod. Höpingk explicationem affert Philippi de Barleymont, ita loquentis: *Reges, poſitis Diadematis crucem ſuſcipiunt, mortis ſymbolum; in purpuris Crux, in Diadematis Crux, in precibus Crux, in armis Crux, & in menſa ſacra Crux, & in toto Orbe Crux, & ſuper ſolem fulget Crux, q*). Pretioſiſſimo hocce ornamento, Regium ſanctum caput coronatur, & Divino patrocinio ac defenſioni commendatur, ut tandem immortalitatis & æternæ felicitatis Coronam, omnibus piis reſervatam in Cœlis, cujus temporanea hæcce eſt documentum evidentiſſimum, adipiſcatur, & feliciter perſoluto regimine in terris, cum Rege Regum, in æterna quiete glorietur.

a) *Act. Coronat. Sereniſſ. Reginæ Ulricæ Eleonoræ A:o* 1719. *pag.* 13. *Act. Coron. Auguſtiſſ. Regis Friderici I:mi A:o* 1720. *Act.* 2. *conf. Schultz. Chron. A:o* 1650. *pag.* 852. *n.* 80. *b*) *Antiqv Sveo Goth. lib* 2 *cap.* 9. *pag.* 55. *c*) *Gock. De Europ. Regib. cap.* 1. *n.* 66. *Phil. Camer. Oper. Subciſ. Cent.* 1. *cap.* 61. *pag.* 274. *d*) *Gock. l. c. e*) *Idem. f*) *l c. g*) *Antiqv. Sveo-Goth. lib.* 2. *cap.* 9. *pag.* 55. *h*) *Paſchal. De Coron. lib.* 1 *cap.* 1. *pag.* 1. *i*) *Gock. De Eur. Reg. cap* 1. *n.* 66. *Theod. Höp De Jur. Inſign. cap.* 2. §. 7. *Sect.* 2. *Membr.* 2. *pag.* 136. *n.* 764. *k*) *loc. cit. l*) *Idem n.* 766. *m*) *De Cor. lib.* 1. *cap.* 7. *pag.*

22. *n*) *Antiqv. Sveo-G. lib. 2. cap. 9. pag. 55.* *o*) *Ibid.* *p*) *De Coron. lib. 9. cap. 17. pag. 624.* *g*) *Theod. Höp. De Jur. Insign. cap. 2. §. 7. Sect. 2. Membr. 2. pag. 136. n. 763.*

CAPUT. III.

De Gladio Coronationis.

§. I. Gladium inter Regalia ordine Secundum exhibet.
§. II. Gladii antiquitatem tradit.
§. III. De Gladio Sveo-Gothico speciatim agit.
§. IV. Quid hoc Regale significet.

§. I.

INter dicta noſtra Regalia ſecundum locum obtinet Gladius; ſciendum tamen heic non intelligi ordinem traditionis ſed prælationis: Si enim, qua traditionem, Enſis poſtremo omnium Regi accingitur; Sceptrum autem ſecundo ordine porrigitur. Conſvetudinem illam in tradendis & geſtandis Regalibus, pro lubitu & antiquitus recepto more, in quovis Regno introductam cenſemus, quam ob cauſſam & diverſitatem apud omnes propemodum gentes cernimus. Sic in Imperio Romano-Germanico, proxime ante Imperatorem, Gladius, & ſic ordine Globus, Septrum & Corona geſtantur: in traditione autem hic obſervatur ordo, ſcil. poſt unctionem, Enſis, Annuli, Sceptri, Globi & Coronæ: In Gallia, primo loco præfertur Corona, inde Manus Juſtitiæ, Sceptrum, & ultimo Enſis: inauguratione autem peragenda, Enſis ante unctionem traditur, unctionem vero Annulus, Sceptrum, Virga Juſtitiæ & Corona ſequuntur: In Coronationibus Romanis Corona prælata eſt, ordine prima, Globus, ſecundus, Gladius, tertius, & Sceptrum, ordine quartum: unctione

ne facta, Enſis, Globus, Sceptrum, & poſtremo Corona, tradita ſunt, *a*); ordo prælationis in Hungaria, coronatione Regis Joſephi in Regem Hungariæ, peragebatur, Enſem primo proximeque ante Regem geſtando, Enſem excepit Globus, Globum Sceptrum, & Sceptrum Corona, *b*): ordo autem traditionis talis exiſtit, primo loco eſt unctio, ſecundo Enſis traditio, tertio Coronæ, quarto Sceptri & quinto Globi, *c*). In Coronationibus Svecanis hujusmodi Regalium traditio conſpicitur, unctionem, ſequitur Coronæ impoſitio, inde Sceptrum in manu dextra, & Globus in ſiniſtra, poſt Clavis & poſtremo Gladius porriguntur; alia autem eſt eorum prælatio; tunc enim primo geſtatur Corona, deinde Gladius, poſthæc Sceptrum, hinc Pomum aureum & denique Clavis aurea, ut acta Coronationum Regum noſtrorum Sereniſſimorum aperte teſtantur. Hunc ordinem jamjam in præſenti ſequimur, primo ſummoque loco, proxime ante Regem obſervato. Qua ratione Gladius, quem antiquis temporibus Regi, Coronationis pompa, prætulit Regni Mareſchallus. Ordine ſecundus eſt, affirmante Loccenio: *Sceptrum*, inquit, *in publica pompa ſubſequitur Gladium: ut oſtendatur Clementiam Juſtitiæ comitem eſſe, benignitate vim ac poteſtatem, temperari; ne in crudelitatem degeneret. Hinc in victoriarum Guſtavianarum monumentis, Sceptri & Enſis, in transverſum connexorum, imaginem in Germania expreſſam meminimus, cum hac inſcriptione:*

Enſem Gradivus, Sceptrum Themis alma gubernat; d).

a) Becm. Not. Dign. Ill. Diſſ. 4. cap. 4. §. 10. pag. 504. b) Idem Diſſ. 6. cap. 4. pag. 662. c) Idem Diſſ. 4. cap. 4. §. 10. p. 504. d) Antiqv. Sveo-G. lib. 2. cap. 9. pag. 56.

§. II.

UT Enſem omnia propemodum Orbis Regna Regalibus ſuis annumerant, ita & antiquiſſimis temporibus Clinodium hocce ſuum debet initium: Et quod certe miramur, tan-

tanta pollet antiquitate, ut etiam Hiobus, ſuo tempore, ejusdem faciat mentionem, Cap. XIX. 29. dicendo: גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדין: Ubi manifeſtis verbis Gladius nominatur, ut ſymbolum judicii & vindictæ, in legis transgreſſores: non immerito itaque loquitur Loccenius: *Gladii uſus*, inquit, *cum primo Magiſtratu cœpit*, *a*). Sine Magiſtratu enim, nec Reſpublica conſiſteret, nec civium vel bona vel mala facta ex æquo dijudicarentur, ſine juſtitia autem, nec Magiſtratus debito fungeretur officio, nec leges ab eo præſcriptæ firmo niterentur fulcro; ut itaque ſubditi eo melius in obſequio legis detinerentur, vindictam violationis, & laudem obſequii, omnino neceſſario requiri, duxerunt Judices; hinc Gladius terroris malitioſis incutiendi cauſſa, ſuam ſortitus eſt originem, in judicio publico: ad hoc ſigno utendum, Imperantes eo ſtrictius obligati ſunt, quum Deus ipſe, per illius uſurpationem, eis præſcripſerit malorum facinorum vindictam: unde & Loccenius: *Deus ipſe*, inquit, *veluti lateri Magiſtratus eum* (Gladium) *accinxit*, *b*). Sic Gladii uſus penes gentes antiquiſſimas invaluit, immo & tempore Pharaonis, qui Gladio Moſen, Ægyptio occiſo, necare tentavit *c*): *Sic Gladio animadverſum fuit in Sanctos martyres*, *tanquam in ſontes*, *d*). Præcipuum autem honorem gladio habuerunt veteres Romani, queis ſine Enſe res gerere, injuſtum viſum; bello itaque gerendo, Conſulem, Duci pugnaturo, gladium tradere, inveteratus mos obtinuit; *Hinc Conſ. ſi mihi non liceat providere de communi conſilio*, *ſolus certe providebo*, *pro poteſtate. His dictis*, *procurrit extra urbem cum collega*, *gladiumque Pompeio porrigens*; *jubemus te*, inquit, *nos ambo*, *ire contra Cæſarem*, *pugnareque pro Patria*, *e*). Attamen maxime conſpicuus apud Romanos ejus uſus fuit in ſolenni inaugurationis pompa: Regnum enim Imperatori novo traditurі, ſtatim Enſem, ut ſummi juris & poteſtatis indicium, in manum tradiderunt geſtandum; immo cuivis novo Præfecto, Enſis prætorius, evaginatus dabatur, *f*). Quam ob cauſſam & Herodianus: *Suberant*, inquit,

inquit, *præterea multa quæ hominem ad imperii cupiditatem inflammarent: opes, quantas nemo antea privatus possederat: militum præterea obedientia, & apud omnes Romanæ ditionis homines, maximi honoris adhæc habitus, quo in publicum prodibat: Siquidem latum clavum perpetuo habebat, atque in secundis consularibus numerabatur. Ensem præterea gestabat, ceteraque omnia supremæ dignitatis insignia; adeo, quacunque incederet, trux atque horribilis, ut non modo non adiretur a quoquam, sed etiam, qui fortuito occurebant, ab eo averterent oculos, g).* Sed quod maxime memoratu dignum, Romani tanta cura, gladii usum servarunt, ut publice ensem in conspectu eorum constituerent, quibus potestas judicandi conveniret. *h).* Heic non negligimus laudatissimum Imperatorem Romanum, gladium suo præfecto Prætorio tradentem, cum edicto: *Cape hunc*, dixit, *& siquidem bene imperavero, pro me hoc utere: sin male, adversus me, i).* Alanis autem nimis, & extra omnem modum religiosus habitus est gladius: *Quod nec templum apud eos visitur, aut delubrum; ne tugurium quidem culmo tectum cerni usquam potest: sed gladius barbarico ritu humi figitur nudus, eumque ut Martem Regionum, quas circumeunt, Præsulem verecundius colunt*; ut ex Ammian Marcellin. observavit Camerarius, *k).* *Gladios præterea, quasi Deos familiares, Laresque in penetralibus, & conclavibus intimis, quin & Lectis Torisque immo ubique ad manus appensos Scythis nostris, olim veneratione eximia cultos, omnis nostra Historia loquitur*, affirmante Nicol. Salano, *l).* Actibus quoque funebribus illustrium Virorum, gladius semper adfuit, *m).* Nec non in fœderibus ineundis Scythæ gladio usi sunt, tali modo, ut citatus narrat Auctor: *Mucrone cutem quisque alterius perrumpens, emanantem sanguinem invicem hausere, sanctissimum quasi fœderis pignus pangentes. Ex hoc ritu non minus, quam ex porcæ mactatione, fœdera Icta dici solita, facilis persvadeor, n).* Sed mittimus hæcce, nulla alia de causa gladium consideramus, quam ut solennem inaugurationis ritum illustret, hac solummodo ratione, majestaticus ei adscribitur honos:

ita-

itaque prorſus notatu dignus ejus in Regno Angliæ celebratiſſimus uſus; hic enim Regibus inaugurandis triplex præfertur gladius Gladius ſc. ſine mucrone, nomine Curtana, Regem Clementiæ admonens; Gladius juſtitiæ rerum Eccleſiaſticarum: & Gladius juſtitiæ rerum Civilium, *o*). Et ut eo amplius ibidem illuſtretur, Lord-Mayori, vel Prætori urbano Londinenſi, qui & huic pompæ adeſt, Gladius & Sceptrum ſemper præferuntur, *p*).

a) *Antiqv. Sveo-G. lib.* 2. *cap.* 9. *pag.* 55. *b*) *l. c.* *c*) *Exod.* 18: 4. *d*) *Ravanell. Biblioth. Tom.* 1. *L. G. pag.* 1096, *n.* 2. *conf Act.* 12: 2. *& Hebr.* 11: 37. *e*) *Appian. Alexandr. De Bello Civil. lib* 2. *f*) *Roſin. Antiquit. Roman. lib.* 10. *cap.* 10. *pag.* 783. *g*) *Herodian. lib.* 3. *cap.* 11. *pag.* 156. *h*) *Phil. Camerar. Oper. Subciſ. Centur.* 1. *cap.* 76. *pag.* 347. *i*) *Ibid.* *k*) *Idem pag.* 349. *l*) *Diſſ. de Gladio Scyth. cap.* 3. §. 3. *pag.* 72. *m*) *Idem* §. 7. *pag.* 75. *n*) *Idem* §. 5. *pag.* 74. *&* 75. *o*) *Gny Miege* Groß Brit. Staat 1. Th. *cap.* 25. §. 9. *pag.* 827. *p*) *Idem cap.* 9. §. 44.

§. III.

GLadii uſus inter inſignia Sveciæ licet nullis in monumentis inveniamus, quo tempore primum cœperit, nulli tamen dubitamus, quin antiquiſſimus ſit. A temporibus Guſtavianis certiſſime Gladius Regalibus annumeratus eſt; ut ex actis coronationum Gl. M. R. Guſtavi I:mi ejusque Succeſſorum hauriri poteſt; Ex Anteceſſoribus autem Gl. M. R. Guſtavi, R. Birgerum Magnum invenimus, in literis, ad Capitulum Upſalienſe, Cap. I. §. ult. allatis, Gladium a recenſione Regalium excluſiſſe, non tamen inde, Gladii uſum, ante tempora Guſtaviana, apud Reges Sveo-Gothicos invaluiſſe, negamus; quum non magis hoc regnum, ac alia, communi ac celebri hoc ornamento caruiſſe, facile exiſtimaverimus. Sed circa hodiernum Gladium creationis, noſtro idiomate, Wielſe Swärd/ appellatmu, *a*), nonnulla obveniunt attendenda. Duo conſpici-

ſpiciuntur Gladii, non tamen in ſollenni pompa ſimul præferendi, ſed tantum Regio Ærario conſervantur, alter capulum habet, totum de auro ſolido, cujus longitudo undicem digitis & duabus lineis menſuratur; ipſe autem gladius, a capulo ad mucronem, eſt trium pedum, ſex digitorum & ſeptem linearum, vagina ejus cæruleo holoſerico veſtita, auroque ſolido ſupra & infra ornata. Capulus alterius enſis, ex chalybe, auro diſtincto, confectus, longitudinem unius pedis exhibet; Gladius vero duobus pedibus & novem digitis conſtans, variorum, ſine dubio, Imperantium effigiebus, cum ſuis inſcriptionibus, a capulo in mucronem usque, inſignis eſt, ſed vetuſtate attrita, ut nequidem evidenter conſpici poſſint niſi hæcce Scripturæ dicta, Germanicis literis: ab uno Gladii latere: Hebr. IV. 12. Ab altero: Matt. XXVIII. 18. Vagina hujus Gladii, pari modo ac prioris, eſt ornata.

a) Nicol. Salan. Diſſ. De Gladio Schyth. cap. 3. §. 8. pag. 72.

§. IV.

ÆQuitas & juſtitia in agendis, ut res maximi momenti, cuilibet Mortalium incumbit obſervanda; præſertim autem Imperanti, ut Societatis publicæ conſervatrix, & ſtatus ſui fulcrum & columna validiſſima, tuenda eſt: ei itaque incumbit, ſubditorum & bona & mala facinora æqua bilance perpendere; & in tutelam bonorum juſtitiam vindicativam, in facinoroſos, exacto rigore exercere. Hinc jus gladii, quod nihil aliud eſt, quam jus publicæ vindictæ, Regi maxime competit. Archiepiſcopus itaque Sveciæ Gladium Regi coronato in manum tradit, hiſce precibus: Gud ſom Eder Swärdet befalt hafwer / att J dermed ſkole beſkydda de Fromme / och de ſom med ſpäckt lefwa wilja / men näpſa och ſtraffa de wrångwiſe / ſom effter Lag och Rätt eij lefwa willia / eller ock med oſkiäht / antingen Eder ſielfwa / eller Landet Edert förderfwa willja / Gifwe ock Eder ſin Heliga Näd / att J altid må wara tröſt / och

wid

wid ett fritt och godt mod / till att manligen ſtriba / och uträtta Eder befalning / Gudi och Hans Heligo Namne till Pris och Åhro och Edre Underſåtare till frid / hugnad och glädie / genom Jeſum Chriſtum wår HErra / *a*). Θεοῦ γὰρ Διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ. οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ. Θεοῦ γὰρ Διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πρᾶσσοντι. Loquitur Apoſtolus. *b*). Hinc notatu dignum eſt, quod Camerarius affert: *Poliphilus*, inquit, *ſuis hieroglyphicis figuris*, (Regni ſc. ſtabilimentum optime legibus & humanitate quæri) *monſtrare voluit, ubi in circulo trutinam pingit, quæ a gladio, cujus mucronem corona circumdat, dependet cum tali ſubſcriptione:* Juſtitia recta, amicitia & odio evaginata, & nuda & ponderata liberalitas Regnum firmiter ſervat, *c*). *Gladius eſt Juſtitiæ indicina, ut terror ſontibus incutiatur, inſontesque ſub protectionis clypeo tutos vivere, non fugiat* atteſtatur Theod. Höpingk, *d*). Memorabile, hanc in rem, factum Raſſæ Themiſuarenſis; qui, quum lites, inter Chriſtianos quosdam, Pontificiæ & Reformatæ Sectæ, ob imagines & Statuas in Templis, ortas, ab una parte earum retentione, ab altera earum abdicatione, defenſa, nullo alio modo componi animadvertiſſet, quin jurgia ſeſe in cædes converterent; imagines e templo dirimendas curavit, & locum publicum, certis tamen limitibus diſtinctum, certantium Sacris demandavit; *ut autem* inquit Camerarius, *ſcirent, qualis pœna illos maneret, ſi ſecus facerent, ante oſtium templi juſſit appendi acinacem, vel gladium incurvum Turcicum evaginatum, quo ſignificare voluit, ultorem gladium ſtrictum & pœnam capitis, in turbatores pacis & tranquillitatis conſtitutam eſſe. Hac ratione, metu pœnæ, ita illos compeſcuit, ut deinceps neutra pars, neque ſeſe commovere, neque alteram verbis factove, ob ſtatuas, offendere auſa fuerit, f*). Idem Camerarius ex Valerio Maximo refert: Maſſiliæ in Gallia *a condita urbe, gladius eſt, quo noxii jugulantur, rubigine quidem exeſus, & vix ſufficiens miniſterio, ſed index in minimis quoque rebus, omnia antiquæ conſvetudinis momenta ſervanda, g*). Præterea

Imperans quoque gerit gladium, in Reipublicæ defenſionem; pacis licet amantiſſimus ſit, hoſtium tamen invaſiones non patitur, ſed vim illatam, quoad vires poſſint, repellere, civiumque ruinam avertere novit, & hoc eſt, quod etiam gladius ſignat. Hinc Theod. Höpingk: *Ad hoc*, inquit, *ut* (Gladius) *ſit defenſionis, juſtitiæ, punitionis ſcelerum, & tuitionis Imperii ſignum, vel potius inſigne, h*). Ex dictis patet, quanti æquitas æſtimanda, tanti & gladii uſus habendus, quum per Gladii traditionem, ipſarum legum defenſio, ne violentur, violatarum autem vindicta, Regi in commiſſis dentur, quo plenum jus exerceat, honeſta ex æquo defendat, & ſcelera omnia ex juſto puniat; *Gladius itaque*, inquit Loccen. *eſt nota meri Imperii, ut vocant, vel publicarum animadverſionum, quod per jus gladii deſcribi ſolet.* Et mox: *Gladii autem nomine publica judicia, tanquam a nobiliſſima ſui parte nuncupantur, i*).

a) *Act. Coron. Auguſtiſſ. Regis Friderici I. Act.* 2. *Act. Coron. Sereniſſ. Reginæ Ulricæ Eleonoræ pag.* 15. *conf.* Gottfr. *Schultz. Chron. pag.* 854. *n.* 84. *Gock. De Europ. Regib. cap.* 1. *n.* 85. *b*) *Rom.* 13: 4. *c*) *Oper. Subciſ. Cent.* 1. *cap.* 76. *pag.* 348. *d*) *De Jur. Inſign. cap.* 2. §. 7. *Sect.* 2. *Membr.* 2. *pag.* 146. *n.* 829. *conf. Camer. Oper. Subciſ. Cent.* 1. *cap.* 76. *pag.* 347. *e*) *Höpingk. l. c. f*) *Philip. Camer. l. c. g*) *Idem h*) *De Jur. Inſign. cap.* 2. §. 7. *Membr.* 2. *Sect.* 2. *pag.* 146. *n.* 828. *i*) *Antiqv. Sveo-G. lib.* 2. *cap.* 9. *pag.* 55.

CAPUT IV.

De Sceptro Regio.

§. I. *Sceptrum, tertium Regiæ Dignitatis Inſigne deſcribit.*

§. II. *De Sceptri antiquitate agit.*

§. III. *Diverſas Sceptrorum formas tradit.*

§. IV

§. *IV. Sceptrum Sveo-Gothicum ſpecialiori adhibet tractatione.*

§. *V. Quid denique hoc Inſigne denotat.*

§. I.

ORdo jamjam exigit, ut de Sceptro, Regali tertio, ac Majeſtatis Inſigni agamus; in ſolenni enim inaugurationis pompa, Sceptrum, tertio ſemper loco, ab uno, ex Regni Sveciæ Senatoribus, Coronando præfertur, *a*): quod prælationis officium olim ſemper competiit Regni Architalaſſo, *b*). Ut autem dicitur Corona Sveciæ, h. e. Regnum Sveciæ; ita ſimili ratione, Sceptrum Sveciæ nominari ſolet: & Imperans ipſe, nomine Sceptrum tenentis, h. e. Regnum gubernantis, exprimitur *Amos I. 5. 8.* Sic etiam *Reges ac Principes, qui erant in exercitu Græcorum, appellebantur* σκηπτοῦχοι, *i. e. Sceptriferi, & nominatim Agamemnon dicitur* σκήπτρον ἔχων. ut ex Homero loquitur Ravanellus, *c*). Sceptrum etiam ponitur, pro dominatione in hoſtes, ut patet, Num. XXIV. 17. Nam Sceptrum ex Iſraële proveniens, dicitur Duces Moabitarum confracturum, & filios Sethi devaſtaturum, quod potentiam denotavit Meſſiæ, præſagium hoc, ſuo in carnem adventu, adimplentis. Sceptrum itaque Regiæ poteſtatis perfectiſſimum eſt argumentum; quod tanto dignatus eſt honore totius humani generis Salvator, ut Regium ſuum Officium, Regnique Spiritualis Regimen, hoc Signo indigitatum voluerit; quam ob cauſſam, Sceptrum Chriſti Regium eſt Sceptrum rectitudinis, aut juſtiſſima adminiſtratio Regni Ejus, *d*). Sceptrum quoque roboris Chriſti eſt Evangelium, ad ſubditos ſuos potenter regendos, emiſſum, *e*).

a) *Act. Coron. Auguſtiſſ. Regis Friderici I Act. 1. Act. Coron. Sereniſſ. Reginæ Ulricæ Eleonoræ p. 7.* *b*) *Videk. Hiſt. Guſtavi Adolphi pag. 432.*

Schultz. Chron. pag. 844 n. 35. c) Ravanelli Biblioth. Sacr. Tom. 2. L. S. pag. 984. d) Pſalm. 45: 7. e) Pſalm. 110: 2. conf. Riveti Comment. in Pſalm. Prophet. pag. 427. & 599.

§. II.

INter Regia inſignia, vel Regalia, ut Sceptrum magni eſt habendum; ita & ejus originem, a primis Regnantibus, deducendam exiſtimaverimus. Nam veteris ævi annales evolventibus conſtat, Sceptrorum ferendorum morem, nullo non tempore valuiſſe. Sic apud Veteres Romanos Conſulibus æque ac Regibus, Scipio eburneus præferebatur. Hinc Dyonyſ. Halicarnaſſ. ὥσπερ γὲ δὲ νῦν Ρωμαῖοι τὰ σκῆπτρα καὶ τὰ διαδήματα δωρεῦνται τοῖς βασιλεῦσι, βεβαιοῦντες αὐτοῖς τὰς ἐξουσίας. Hujus generis σκῆπτρον fuiſſe ἐλεφάντινον, in ſummitate aquilam habens; idem contendit, *a*). Romanorum itaque *Senatus, poſt Hetruſcorum diſceſſum coactus, cenſuit mittendam Porſenæ Sellam eburneam & Sceptrum, b*). *Eumeni quoque Regi omnes a Senatu honores habitos, donaque ampliſſima data, cum Sella curuli & eburneo Scipione*, ex Livio teſtatur Briſſonius, *c*). Sceptra quoque in uſu fuiſſe, apud veteres Græcos, omnibus conſtat; ut de Achille comemorat Homerus, *Iliad.* A. dicens;

Ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον τὸ μὲν ὔποτε φύλλα καὶ ὄζους
Φύσει - - - - -

Sic Agamemnon, apud Homerum, *Iliad.* B. per multos retro annos, ſuorum Anteceſſorum σκηπτοῦχων enumerationem hoc ordine nobis ſiſtit:

Εση σκηπτρον ἔχων τὸν μὲν Ἡφαιστος κάμε τεύχων,
Ἡφαιστος μὲν δῶκε Διΐ Κρονίωνι ἄνακτι.
Αὐτὰρ ἄρα Ζεὺς δῶκε διακτόρῳ Ἀργειφόντη.
Ἑρμείας δὲ ἄναξ δῶκεν Πέλοπι Πληξίππῳ.
Αὐτὰρ ὁ αὖτε Πέλοψ δῶκ' Ἀτρεῖ ποιμένι λαῶν.

Ἄτρευς

Ἀ'ρχεὺς δὲ θνήσκων ἔλιπε πολύαρνι Θυέστη.
Ἀ'υτὰρ ὁ αὖτε Θυέστ' Ἀ'γαμέμνονι λεῖπε φορῆναι.

Gentem Iſraëliticam, Regum temporibus, Sceptrum habuiſſe Regale, nullum eſt dubium; ſed oritur quæſtio; annon Gens illa, ætate Moſaica, aut ſub ipſa manſione ſua in deſerto, Sceptris uſa fuerit? Moſes, ex mandato Divino, Virgas vel Baculos duodecim Principum Familiarum vel Tribuum, Baculo Aronis adjecto, collegit, & in Tabernaculo Fœderis incluſit, ut Dominus Deus inde indicaret, quisnam eorum eſſet ſupremus: Num. XVII. Has Virgas Principibus hiſce, aut fuiſſe Sceptra, aut Sceptrorum loco uſitatas, nulli dubitamus; nam licet vox illa מטה nullibi in Sacris literis pro Sceptro ſumatur, ſed ſulummodo vox שבט; nihilominus tamen propria ſignificatio eſt una eademque utriusque hujus vocabuli; utrumque enim denotat Virgam & Baculum: deinde quoque fuerunt baculi vel virgæ Principales, quibus dignitas ac jurisdictio uniuscujusque Principis dignoſceretur, quibus etiam Duces, velut inſignibus poteſtatum principalium, ſicut faſcibus Romani, & Sceptris aliæ Gentes, uterentur, *d*). Hinc & noſtro tempore, in nonnullis Rebuspublicis, virgis vel baculis, in jure dicendo, utuntur *e*). Hinc patet, Sceptrorum uſum, apud Hebræos, annis antea dicti Jovis Saturnii, apud Homerum, fere concordare. Attamen Ægyptii antiquiorem adhuc Sceptris valorem addunt; Oſiridem enim, primum Ægyptiorum Regem, in Hieroglyphicis Ægyptiorum, Sceptro expreſſum, teſtatur Becmannus, *f*). Idem monumentis quoque veterum Græcorum niſus, facile exiſtimare ſe dicit, hoc Inſigne, ſua antiquitate, omnibus Regni Regalibus prævalere, *g*). Nec deſunt, qui eidem aſſentire videntur, Loccenius enim Sceptrum appellat *antiquiſſimum Imperii inſigne, quo Regia auctoritas & poteſtas ſignificatur, h*). Unde Michaël Gyllenſtolpe: *Sceptrum*, inquit, *Regni atque Imperii ſymbolum, Regiæque, apud omnes gentes, poteſtatis ſignum antiquiſſimum habetur, i*). Horum agmen ſequitur

quoque Seldenus, maxime ſollicitus, de oſtendenda Sceptri, præ reliquis Regalibus, antiquiſſima uſurpatione, *k*): quod libenter concedendum putamus, ſi de Pomo & Gladio, excepta Corona, ſermo ſit; ut illis Sceptrum antiquius, hac non item, merito habeatur: Oſiris autem ante tempora Abrahami regnavit; ut facile colligitur ex eo, quod, jam tum ætate Abrahami, quidam Pharao exſtiterit in Ægypto. Sed Coronæ vetuſtius geſtamen teſtatur Nimrod, primus omnium in terris Rex, quem, ut Coronæ inventorem, antea adhibuimus.

a) *Antiqv. Rom. lib.* 3. *cap.* 61. *b*) *Ibid. lib.* 5. *cap.* 35. *c*) *De Formulis pag.* 234. *d*) *Loccen. Antiqv. Sveo-G. lib.* 2. *cap.* 9. *pag.* 56. *e*) *Idem. f*) *Notit. Dign. Illuſtr. Diſſ.* 4. *cap.* 4. § 4. *pag.* 494. *g*) *loc. cit. h*). *Antiqv. Sveo-Goth. lib.* 2. *cap.* 9. *pag.* 55. *i*) *Polit. Diſſert.* 3. *pag.* 153. *k*) *De Tit. Honor. Part.* 1. *cap.* 8. *pag.* 185.

§. III.

SCeptrum Regale diverſis inſignitur nominibus; vocatur enim Sceptrum aureum, Virga Regia, ſive directionis & Regni; Virga aurea; Virga virtutis & juſtitiæ; & denique Scipio, ſive Baculus, ut accurate annotat Theod. Höpingk, *a*). Appellationes iſtæ, ſine dubio, ex ipſa aut materia aut forma fluunt, quæ, pro varietate temporum aut Regnorum, diverſa fuit. Sceptra itaque apud perplurimos veterum Regum, baculorum ſimilitudinem geſſerunt, quin & fuere tantum baculi atque virgæ; nam olim conficiebantur, ex denſis atque robuſtis arborum virgis, ut indicatur, *Ezech. XIX.* 11. Unde Theod. Köpingk: *Eſt autem*, inquit *hoc Regum ac Principum Sceptrum, Virga arborea, frondibus & cortice nudata, diſtincta tamen & ornata auro argentoque*, *b*). Sic *Sceptrum Achilleum quidem* χρυσέοις ἥλοισι πεπαρμένον, *at nihilominus ligneum fuiſſe*, ex Homero teſtatur Becmannus, *c*). Romani quoque, præter Scipiones eburneos, loco Sceptri, in ſignum jurisdictionis, vir-

virgas & faſces uſurparunt, quæ faſces bacilli teretes, ex ulmo, in formam faſcis, ligati, fuere, ut commemorat Lipſius, *d*). Simpliciſſimum itaque Sceptrorum genus fuit baculus & virga: interim tamen ex antiquorum monumentis liquet, haſtas, pro Sceptris non tantum uſitatas, verum etiam a Græcis Sceptra dictas fuiſſe: *Immo & mediis ſeculis adhuc, Sceptra, apud Græcos, haſtas illas majores, quas Halebardas vocant, ſignificaſſe. e*). Ex quo vocabulo, ſine dubio, haſtarum illud genus, nobis dictum, Hillebordar/ prodiit. Hinc patet, Imperantes olim haſtas, in ſignum ſummæ potentiæ, geſtaſſe; adeo ut, Numitoris adhuc ætate, haſtæ pro diademate eſſent, *f*). His accedit, quod de haſta Vratislai Bohemiæ Ducis fertur; ille enim, bello, ab Imperatoris Henrici IV. parte, contra Rudolphum Sveciæ Regem, feliciter geſto, haſtam, Regi abreptam, a Cæſare dono accepit, & poſtea non tantum, in ſollenne Regni Inſigne, ipſe uſurpavit, ſed & poſteris reliquit, *g*). Siquidem autem de diverſis Sceptrorum formis nobis eſt ſermo, non reticeri debet ſpecialior illa, apud, priſcos Æthiopiæ Reges uſitata, quæ fuit τύπος ἀεθιοπικὸς, ex Diodoro Sic: aſſerente Becmanno, *h*). Unde & Valerius Maximus: *Nec*, inquit, *fuit iis rubori, eburneo ſcipione depoſito, agreſtem ſtivam aratri repetere*, *i*). Romanorum quoque lituus, loco ſceptri, heic obvenit, qui a Zuingero allatus, *k*), nihil aliud fuit, quam bacillum, a ſummo leviter incurvum. *Lydiæ vero Reges, ſceptri loco, ſecurim habuiſſe feruntur: ſicut Labradeus Jupiter, in Caria, pro Sceptro & fulmine, ſecurim ferebat*, ut videre eſt apud Zuingerum, *l*). Hinc manifeſto conſtat, Sceptri formam primo exſtitiſſe ſimpliciſſimam, & baculi tantum figuram habuiſſe; poſtmodum autem illa evaſit in figuram haſtæ; haſta iterum in elegantius Sceptrum, noſtris jamjam temporibus uſitatum. Apud Babylonios itaque videtur Sceptrum pretioſiſſimum, in ſummo, aut malum, aut roſam, aut lilium, aut aquilam, aut aliud/quippiam gerens; *Nam absque inſigni geſtare Sceptrum, ipſis nefas fuit*, *m*). Sic & aliis in

Sceptris, figura avium conſpicitur; Ægyptiorum Sceptra in ſumo habuerunt Ciconiam, Regiæ pietatis & Clementiæ, in imo autem Hippopotamum, ſeveritatis & juris animadvertendi notam certiſſimam. Sceptrum Hungaricum Illuſtr. Comes Petr. de Reva hiſce deſcribit: *Eſt*, inquit, *nonnihil a communibus Regum ſceptris differens, brevius, ſummitate rotunda, ſimillimum clavæ rotundæ Hungaricæ, quo belli inſtrumento, præter morem aliarum gentium, apprime ſoli Duces Hungarorum delectantur, gemmatis ſacræ coronæ quaternis dependentibus appendicibus, pugnandum nimirum pro lege & pro grege, quoties neceſſitas urſerit, admonentibus, n*). Galli, ut antea dictum, duobus diverſæ formæ utuntur Sceptris, quorum alterum in ſummo claret figura liliorum, alterum gerit manum eburneam, *o*), duobus cum pollice digitis erectis, ut Limneo videtur, *p*); unde & ſuum traxit nomen, nempe *la main de Juſtice*. Reges Anglicani quoque per tria diverſa Sceptra, ſuam exprimunt dignitatem, quorum primum, Scipio ſcil. St. Eduardi, ex auro confectum, longitudinem quatuor pedum, ſeptem digitorum, cum dimidio, nec non diametrum unius digiti continet; imo ejus, pedi cuidam, altitudinis fere quatuor digitorum, affixo, ſceptri vero ſummitate parvulum globum ferente. Secundum eſt cum columba in apice; & globum habet, gemmis diſtinctum, cum cruce, cui incidet Columba, extenſis alis: Sceptrum hoc trium pedum & ſeptem digitorum longitudine menſuratur, circuitus ejus duobus digitis, cum quadrante, capulus autem tribus digitis æquatur, circulo aureo gemmato ſummum capuli circumligante. Tertium cum cruce, diverſimodis pretioſis lapidibus diſtinctum, longitudine duorum pedum, novem digitorum, cum quadrante expenditur, & in circuitu, ut proxime antecedens, apex ejus gerit lilium ſex foliis ornatum, quorum tria, linea recta exſurgunt, reliqua vero inflexa dependent; lilio adſiſtit Globus amethyſtinus, unionibus diſtinctus, cui ſupereſt crux gemmata. Horum Sceptrorum accuratam delineationem nobis ſiſtit Gny Miege, *q*).

a)

a) De Jur. Inſ. & Arm. cap 2. §. 7. Sect. 2. Membr. 2. pag. 144. n. 816. b) Ibid. n. 818. c) Not. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 4 pag. 494. d) Lipſ. lib. 1. Elect. cap. 23. pag. 133. e) Notit. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 4. pag. 495. f) Juſtin. lib. 43. cap. 3. g) Zuinger. Theatr. Vol. 3. lib. 3. pag. 700. h) Notit. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 4. pag. 495. i) Lib. 4. cap. 4. n. 5. k) Theatr. loc. cit. l) loc. cit. m) Herodot. Clio lib. 1. cap. 195. n) De Sacr. Coron. Hung. pag. 80. o) Becm Notit. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 4. pag. 495. p) Jur. Publ. lib. 2. cap. 6. n. 29. q) Groß Britann. Staat Part. 1. cap. 25. §. 9. pag. 825.

§. IV.

SVecia noſtra, non minus ac alia Orbis Regna, Sceptri dignitate claret; immo antiquiſſimos Patriæ Reges, Regium hoc inſigne geſtaſſe, ita ut Diademate atque Corona ſua cingerent capita, Sceptri geſtamine manum ornarent, indubiis monumentis conſtat. Hinc in ſigillis antiquis Nobiliſſ. Peringſchöldii ſingulari cura, editis, quot coronatos, tot pene Sceptriferos videmus, *a*). Sceptrorum autem antiquior uſus, in Regno Sveo-Gothico, a Loccenio ita deſcribitur: *Sceptra*, inquit, *Sveonibus Spiirar ad huc vocantur, idem nominis habentia cum perticis; cum quibus olim ſimilem formam habuiſſe videntur*, *b*). Perticæ illæ, nihil aliud fuerunt, quam baculi oblongi, vel ſcipiones: *Scipio* autem, (*ſtab.*) *eſt ſignum jurisdictionis non modo civilis, ex priſcorum inſtituto, quibus dicebatur Ruagſtab, ut eſt apud Otfridum; ſed etiam jurisdictionis militaris, ut notum eſt*, *c*). Talium ſcipionum antiquiſſimus, apud Regnantes, uſus ſupra demonſtratus eſt; cum quibus haſtæ, priſcis uſitatæ, ſimilitudinem quandam geſſiſſe videntur, illos tamen hiſce antiquiores merito exiſtimaverimus. Veteres autem Sceptra ſimplicis ſatis figuræ, ſine peculiari ornatu, artificioſaque ſtructura, habuerunt, *d*); quæ hodie, arte magis magisque exculta, omni pretioſitate expolita ſplendeſcunt.

Sic tria Sceptra, una cum reliquis Clinodiis, in Regio Ærario Holmiæ conſpiciuntur, arte non minus, quam ingenio atque induſtria optime fabricata: Primum eorum, ex ſolido auro confectum, longitudinis duorum pedum, quatuor digitorum & unius lineæ eſt; ſecundum, quoque aureum, longitudine, cum tribus pedibus, tribus digitis, & quatuor lineis, convenit; capulum autem ſingulo, margaritis & gemmis diſpoſito, & ſupra & infra lucet, præterquam quod etiam inferior pars hujus Sceptri gemmis ac margaritis, alternatim, circumcirca ornata ſit: tertium longitudinem duorum pedum & ſex digitorum habet, capulo æque ac prioris ornato. Imprimis ingenioſa cælatura, in ſummitatibus Sceptrorum notanda venit; unius Sceptri tantum ſummitati brevis hæc deſcriptio addenda, quod illa quatuor ſurculis, ſuperius parvulæ coronæ cohærentibus, & inferius ſuæ baſi inſiſtentibus, conſtet, ſurculos iterum margaritæ pendulæ, ac baſin ab omni parte gemmæ, ornant, præter alias etiam inciſiones, quæ in capite hujus Sceptri obſervari poſſunt.

a) Peringskiöld. Att. 3. N. 20. pag. 56. N. 21. pag. 57. Att. 7. N. 19. pag. 74. ſeqv. b) Antiqv. Sveo-G. lib. 2. cap. 9. pag. 56. c) loc. cit. d) Peringskiöld. loc. cit.

§. V.

JAm Sceptri forma delineata, quid tantæ dignitatis indicium denotet, conſiderandum. Divinum Sceptro cultum tribuiſſe antiquos, teſtatur Juſtinus. *Per ea*, inquit, *adhuc tempora*, bellum circiter Trojanum, *Reges haſtas pro Diademate habebant, quas Græci Sceptra dixere. Nam ab origine rerum, pro Diis immortalibus, veteres haſtas coluere, ob cujus religionis memoriam, adhuc eorum ſimulacris haſtæ adduntur, a).* Quam ob rem *Cheronenſes*, Divino *cultu affectum, haſtam vocaſſe, Cæneum quoque Lapitharum Regem, haſtam ſuam coluiſſe, perque eam jurare Lapithis præcepiſſe*, teſtis eſt Zanthier, *b).* Sceptro etiam jura-

juramentum adhibuerunt; unde dicebatur ὅρκιον σκῆπτρον. c). Hinc & mos in Academiis promanavit, ut juvenes, Albo ſtudioſorum inſcribendi & magiſtri philoſophiæ promovendi, & ex ordine docentium, Rectores inaugurandi, argenteis Sceptris Academicis duos imponentes digitos, ſe pio ſanctoque obſequio Leges ſervaturos Academicas, jurent. Sceptrum inclinatum benevoli animi notam involvit, quo ſenſu etiam illo uſi ſunt veteres Perſarum Reges, in exprimenda ſua benignitate erga advenientes, *d*). Hoc itaque Regiæ Clementiæ proxime accedit, cujus Rex ſemper memor ſupplicantes auxiliaribus ſuis brachiis amplectitur. Quapropter Ægyptii, per Hippodamum, Ciconiæ ſubjectum, in Sceptris, ſignificare voluerunt, pietatem atque Clementiam præprimis Regi cordi eſſe debere, ne in impietatem & inclementiam degenerent; ſed has illis, æque ac violentiſſimum Hippodamum juſtæ Ciconiæ, cedere neceſſum habere, *e*). Hinc ipſam juſtitiam per Sceptrum indigitari, nulli dubitamus; quam ſententiam noſtram, Sceptrum Gallicum, *la main de Juſtice* dictum, firmat; manus enim illa, Sceptro impoſita, & ex unicornu facta, non ſolum fidei juſtitiæque teſſeram, ſed & evidentiſſimum intimæ puritatis ſignum ſiſtit. Hanc manum Carolus IV. Imperator conſpiciens dixit: *Non potuiſſe, ex aptiori materia, manum Juſtitiæ effingi, quæ pura, omnisque veneni exſors eſſe debet, f*). Regium hoc inſigne poteſtatem ſummi Imperantis adhæc denotat, ut ex altero Regni Galliæ Sceptro apertiſſime convincitur, quod, quia Supremæ poteſtatis indicium, Sceptrum potentiæ audit: *g*). Idcirco apud nos, vota, circa Sceptri traditionem, in coronationis actu, ab Archiepiſcopo peragendo, fieri ſolita, verbis conceptis, & formula ſolemni ita ſonant: Alsmächtige Gudh/ ſom Eder full Mächt och Konungsligit Wälde gifwit hafwer/ hwilket med Spiſran betyges/ och befalt/ att J med Rättfärdighet Edert Folck regera/ och dömma ſkola/ Han förläne ock Eder Näder därtill/ på det J/ uti Edart Regemente/ altid mäge rätta Eder efter den Ewiga och Himmelſka Konungen/

je-

Jeſum Chriſtum, om hwilken ſkrifwit ſtår: Tins Rikes Spira är en rättwijs Spira; Tu älſkar Rättfärdigheten / och hatar ogudachtigt wäſende: genom wår HErra Jeſum Chriſtum, *h*). Hinc colligere eſt, Sceptro tradito, ſupremam Dignitatem, Potentiam atque Virtutem, in æquitate ac Juſtitia, Regi uncto in commiſſis data eſſe; recta autem ac integra juſtitia in eo conſiſtit, ut non tantum regnandi jus Summus Imperans in ſubditos habeat, cujus ductu poſſit agere juſta, & omittere injuſta; ſed ut etiam, ex æquo, omnia perpendat, ad Regem Regum, & Omnipotentem Cœli Terræque Dominum reſpiciens, cujus Perſonam in terris gerit; unde juſtiſſime diſcat, mulcere pios, & terrere improbos; errantibus viam oſtendere, lapſisque manum porrigere; diſperdere ſuperbos, & relevare humiles; ut preces, tradita Virga Juſtitiæ, in Gallia, ſonant, *i*). Heic & Theod. Höpingk explicatio Sceptri Ægyptiaci optime locum habet: *Sciendum*, inquit, *illud hac de cauſſa factum, ut cognoſcatur, Regem juſtitiæ obſequi oportere, atque feritatem & indomitas libidines, ne ira deſæviant, emollire; juſtos poteſtatis jure, Ciconiæ inſtar, amare; & jurisdictione & imperio defendere; in noxios vero & ſontes, ſupplicii auctoritate, pro qualitate delicti, ac ſine perſonarum reſpectu, more Hippopotami, animadvertendi jus habere debere, k*). Quam itaque ingenioſe Veteres, Sceptrum ipſam Diſciplinam Dei ſignificare, voluerunt, hæc enim Regnantibus, Dei Miniſtris, vel inſtar Deorum, in terris exiſtentibus, præprimis incumbit ſervanda; adeo ut, quemadmodum Dus actiones noſtras dirigit, ne in malum ſeſe vertant, & Ipſe nobis eſt Scipio, quo fulcro nixi, tutius ambulamus; ita & Rex civibus directionis ſit baculus, qui in æquitate eos regat atque ſuſtentet, *l*). Rex itaque Sceptrum rectum & æqualiter protenſum; tenebit, *quod*, teſte Loccenio, *imperii rectitudinem & æqualem juris normam adumbrat. Ut autem juris æqualitas fortunæ inæqualitatem emendat; ita Supremus Magiſtratus, non prava cupiditate, in hanc vel illam partem flectetur, ſed boni & æqui conſtans & incorruptus arbiter ac Judex eſt, m*). Adhæc Limnæus ex Gothofrido Viterbienſe: *In*

In manibus Regum dum Regia Sceptra tenentur;
Tunc quaſi per virgam compeſcere cuncta videntur,
Pœnaque præſtatur, qua ratione datur. n).

Ex dictis jam patet, quid Sceptrum ſignificet, cui etiam Gladius, ſuo ſignificatu, proxime accedit; ita ut unam eandemque Regiæ poteſtatis notam involvere videantur, juſtitia ac æquitate per utrumque delineata: nihilo tamen ſecius quædam hæc inter occurrit differentia, inculcans, Gladium quaſi latius Sceptro, ſuum rigorem extendere; per hoc enim, juſtitia denotata, ejus ductu, in judicio exercendo, omnia æquo ac debito ſcrutinio penſitantur, unde ſontes puniendi, inſontes vero ſub protectionis tutela tenendi ſunt. Gladius autem non tantum ipſam juſtitiam pro objecto habet, ſed etiam ipſius exſecutionis argumentum eſt evidentiſſimum; ita ut, qualia judicantur, talia etiam vi Gladii exſecutioni demandentur, ſive ſit ultio malorum, ſive defenſio bonorum. Gladius præterea cum rigore omnia adcurate perſequitur; Sceptrum autem Regiæ Clementiæ ſignum eſt, & mitigationem in iis, quæ illam merentur, admittit, ne nimio cum rigore tractentur. Hinc Loccenius: *Sceptrum*, inquit, *in publica pompa ſubſequitur Gladium: ut oſtendatur, clementiam juſtitiæ comitem eſſe, benignitate vim ac poteſtatem temperari, ne in crudelitatem degeneret, o).*

a) Lib. 43. cap. 3. b) Clinod. Imp. §. 16. pag. 41. c) Seldeni de Tit. Honor. Part. 1. cap. 8. pag. 185. d) Eſth. 4: 11. 5: 2. e) Limn. Jus Publ. Tom. 1. lib. 2. cap. 4. n. 23. f) Idem n. 24. g) Becm. Notit. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 4. pag. 495. h) Act. Coron. Auguſtiſſ. Regis Friderici I. Act. 2. Act. Coron. Reginæ Sereniſſ. Ulricæ Eleonoræ pag. 14. i) Becman. Notit. Dign. Diſſ. Illuſtr. l. c. k) De Jur. Inſign. & Arm. cap. 2. Sect. 2. Membr. 2. §. 7. pag. 145. n. 819. l) Idem pag. 144, n° 816. m) Lib. 2. cap. 9. pag. 55. n) Tom. 2. lib. 2. cap. 4. n. 25. o) Antiqv. Sveo-G. lib. 2. cap. 9. pag. 56.

CAPUT V.

De Pomo, vel Orbe Regali.

§. I. Pomum, inter Regalia, ordine quartum eſt.
§. II. Pomi antiquiſſimus uſus demonſtratur.
§. III. De Pomo, Sveciæ Regali, ſpecialiora affert.
§. IV. Quid dictum Regale ſignificet.

§. I.

UT Suprema Regia Majeſtas eo magis eluceſcat, Regalium numerus Pomo aureo, quod Inaugurando, Coronationis die, præferri ſolet, adhuc augetur. Hoc itaque vocatur & Pomum, & Orbis, & Globus, denominatione facta ab ipſa figura, formaque Pomi vel Orbis; ut taceam, quod hoc Regale pomi ſimilitudinem gerat, ſine dubio, ex ipſo auri colore, qui ad luteum pomi colorem maxime quadrat; perinde itaque eſt, ſi Regium hoc inſigne nominemus, aut Pomum, aut Globum, vel aliud quippiam uſitatum. Hinc Limnæus, ex Goth. Viterbienſi:

Aureus ille Globus, Pomum vel Palla vocatur,
Unde figuratum mundum geſtare putatur,
Quando coronatur, Palla ferenda datur.
Significat mundum forma perhibere rotundum:
Intus habet plenum terreſtri pondere fundum,
Quem tenet arcanum palla ferenda manu, a).

Hujus Regalis, typum mundi repræſentantis, uſus, licet in quovis propemodum Regno receptus ſit; Viterbienſis tamen, verbis allatis, Globum Imperialem præcipue delineatum affert; hic enim aperiri & claudi in medio ut poteſt, ita terra,

ra, ex quatuor mundi plagis, repletus fertur, in documentum exquisitioris, in Terra, potestatis certissimum, *b*). Talem qualem diximus, neque a quoquam Regnantium geri novimus, nisi ab Imperante Hungarico, cui pariter est Orbis aureus, terra inclusa, hoc argumentum sistens: *Monarchas in maximo fastigio dignitatis, constitutos, humum, cineremque æque ac ceteros mortales esse, c*). Sed missis hisce, Pomum alias aureum, quod veteres Græci μῆλον dixerunt, illud gestantibus μηλοφόροις appellatis, *d*), signatur cruce, de qua infra dicendi occasio dabitur. Globus itaque cruciger *inter Imperii Romani Insignia, ab omni antiquitate, vel primo loco habitus, præcipuumque Imperii insigne judicatum semper fuit, e*). Hic licet mos obtineat in Imperio Romano-Germanico, sufficit tamen nobis, cum Seldeno, Globum, Regis sinistræ ornamentum, speciale Regiæ Dignitatis Insigne existere, *f*). Hoc itaque, Insigne, in Coronationis Pompa, quarto ordine, inter Regalia Sveo-Gothica, gestari, varii Regum Coronationum actus testantur, *g*). Præterea notamus, quod Globo Regali, Imperanti præferendo, Regius Cancellarius semper adstitit, cui prælationis hoc officium semper injuctum fuit, *h*).

a) *Jur. Publ. Tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 27. *b*) *Becm. Notit. Dign. Illustr. Diss.* 4. *cap.* 4. §. 2. *pag.* 490. *conf. Zanth. Clin. Imp.* §. 26. *pag.* 62. *c*) *Petr. de Reva de Sacr. Coron. Hung. pag.* 81 *conf. Gock. de Europ. Reg. cæp.* 1. *n.* 86. *d*) *Theod. Höpingk. De Jur. Ins. & Arm. cap.* 2. §. 7. *Sect.* 2. *Membr.* 2. *pag.* 146. *n.* 833. *e*) *Idem n.* 834. *f*) *Selden. de Tit. Honor. Part.* 1. *cap.* 8. *pag.* 189. *g*) *Act. Coron. Sereniss. Reginæ Ulricæ Eleonoræ pag.* 7. *Act. Coron. Augustiss. Regis Friderici* I. *Act.* 2. *h*) *Videkind. Hist. Gustavi Adolphi pag.* 432. *Schultz. Chron. pag.* 843. *n.* 34.

§. II.

GLobi vel Pomi natalia ostendere, haut levis momenti est, immo impossibile, adducere certum hujus Regalis inventorem; tacentibus enim Historicis, res ipsa incerta est. Ni-

 hilomi-

hilominus tamen Orbis antiquiſſimum Regiæ dignitatis documentum audit: non ſolummodo enim Imperatorum Romanorum temporibus, uſus hic, geſtandi Globum aureum, ſummæ ſuæ poteſtatis indicandæ cauſſa, invaluit, ſed multo latius, ad antiquiora tempora ſeſe extendit. De Imperatoribus Occidentalibus nullum eſt dubium, hoc more, ab Orientalibus introducto, his iterum a Byzantinis aut Græcis, relicto, *a*). Imperio enim Orbis Terrarum Cæſares potiti, ſummam poteſtatem ſuam figurato mundo expreſſam voluerunt, unde quorundam eorum nummi, non tantum cum Globi ſigno exſtant, ſed & hac addita inſcriptione: *Rector Orbis:* ut de Caracalla & Didio Juliano videre eſt, *b*). Conſtantius quoque, in Obeliſci Romani inſcriptione: *Dominus Mundi* dicitur; teſte Hofmanno, *c*), cui Zanthier addit Antonini Cæſaris appellationem: ἐγὼ μὲν τὸ κόσμε κύριος, *d*). Nummi alias Julii Cæſaris, Galbæ, Titi, Trajani & Pertinacis, Pomi aurei uſum apertiſſime teſtantur, *e*). Notari autem meretur accurata obſervatio Celeberr. Viri Gottlieb. Samuel. Treveri de Nervæ triplici Globo: *In Nervæ*, inquit, *Imperatoris numis triplex globus excuſus eſt, Africam, Aſiam & Europam denotans, qualem ſenſum ſupra in Jovis, Veneriſque ſimulacris obſervavimus*, *f*). Globum quoque, aut duplicatum, uno alteri impoſito, aut duplici cruce inſignitum, uſurpatum fuiſſe, ex variis antiquis numis itidem Celeberr. Treverus non dubitat, præſertim ſolicitus de re liberanda ab inſcitiis ſculptorum: *Videamus nunc, quid de inſolentiore ejus figura ſtatuendum, qua vel duplicatus* (Globus) *eſſe cernitur, vel duplici cruce inſignitur mira veterum, ut loquitur Heineccius, in figendis globis, inconſtantia. Non tamen rem plane fortuitam eſſe, vel inſcitiæ ſculptorum adſcribendum, oſtendunt numi artificioſiſſimi cuſi, quorum ectypa per peritiſſimum Seeländerum hic exhibenda curavimus*, *g*). Quam ſuam ſententiam poſtmodum variis firmat argumentis. Numi itaque ſex globum duplicatum absque cruce, ſex iterum cum cruce, unus globum, duplicata cruce impoſita, exhibent. Imperatores itaque Romanos

manos hoc insigni usos fuisse, ubique obvium est; nec Græcis Imperatoribus primis hoc tribuendum; antiquius sane hujus rei monumentum nobis sistunt tempora Cyri ut eleganter ex Herberti & Mandelslo Itinerariis observavit Becmannus, *Nam*, inquit, *& in reliquiis veteris Persepolis, a Cyro primo Persarum Monarcha olim exstructæ, quas hodie Chilminar & Tzilminar vocant; adhuc Imagines Regias videre est, altera manu globum, altera Sceptrum tenentes, h*). Hinc Celeberr. Treverus: *Mithræ potestatem* (Persæ) *indicaturi, in cœlum terramque, eum repræsentabant, forma humana suorum Regum, quod ex tiara directa & stola, quæ solis regibus competebant, colligere licet; manu dextra pugionem, manu sinistra globum mundi cui dominatur simulacrum gestabat, i*). Præterquam quod etiam afferat quæ a Straussio in itineratio, in ornamentis ruderum Persepolis observata fuerunt: Yber der grösten Pforte stehet unter andern ein Bildniß eines Königes / mit einem langen Rocke bekleidet und mit langen krausen Haar. Sein Kleid hing bis auf die Fuße mit großen Falten und sehr weiten Ermeln / gleichende sehr wol der getzigen Kleidung der Einwohner von Eralk. Er hatte einen sehr großen Bart und ein Band um sein Haupt / dergleichen vor Zeiten die Römischen Kayser getragen haben. In seiner lincken Hand trug er die Welt / und in seinen rechten ein Stab. Quam effigiem Mythram sive solem, Persarum Idolum significasse facile arbitratur Celeberr. Treverus, *k*). Profundiorem Globi antiquitatem vix dari, libenter concedimus, certe non invenimus, Globum, Regium Insigne, æque ac reliqua Regalia, Gentilium Sacris sua initia debere contendit Zanthier, *l*), more insignium gerendorum, inter quæ & suum locum obtinet Globus, a Diis fictitiis, quibus illa ipsa gentiles attribuerant, recepto: Hinc & *Romani ad superstitionem proni, imprimis vero Imperatores, cuncta cum Diis communia habere, sibi glorioſum reputarunt; ita, ut templis, coronis, Sceptris aliisque symbolis minime contenti, tanquam orbis Domini, dominii hujus externum quoddam symbolum, scilicet pomum a superis mutuarent, sibi, successoribusque*

majorem vindicaturi amplitudinem, immodica ambitione ducti, m). Chriſtiani autem, tantum faſtigium, minime convenire mortalibus, convicti, faſtum illum paullulum mitigarunt, poſtmodum cruce Globo impoſita, in memoriam crucifixi Salvatoris, Cujus Clementia, ad Cæſareæ dignitatis culmen ſeſe evectos, jure meritoque confeſſi ſunt, *n).* Crucis autem variam uſurpationem novimus; interdum enim Regum Coronis, Pomoque regali affixa videtur; interdum etiam ſola, ſine alio quodam Inſigni, ab Imperatoribus videlicet Græcis, uſurpata fuit: *E reliquis geſtaminibus geſtat Imperator, quæcunque voluerit, Crucem autem dextra ſemper geſtat*; ut ex Codino teſtatur Becmannus, *o).* Immo, tanta veneratio huic ſigno habita eſt, ut *Crucem, tanquam characterem crucifixi Salvatoris, in primitiva Eccleſia, ſumma religione cultam,* ex Patrum variorum atque Hiſtoricorum teſtimoniis affirmat Zanthier, *p).* Hinc Imperator Rudolphus I. *cum Aquisgrani coronandus eſſet, & Principes in ejus verba juraturi nonnihil tergiverſarentur, neque Sceptrum in promtu eſſet: Hoc, inquit, Rudolphus, & Crucem arripuit, ſignum eſt, in quo redemti ſumus; Hoc ego Sceptro, in omnes mihi & Imperio infidos utor, iisque præſentes movit, ut Crucis oſculo Sacramenta deferrent, q).* Jam antea monuimus, Imperatores Chriſtianos Crucem Globo adjunxiſſe, ſed quisnam eorum primus hoc fecerit, de eo, magnus inter Eruditos eſt diſſenſus; quidam enim hunc, quidam alium ſtatuunt Auctorem: plurimi tamen pro Juſtiniano militant, firmo hoc teſtimonio ducti; quod in ſtatua quadam, Conſtantinopolis, poſt exſtructum S. Sophiæ Templum, erecta, ejus effigies, Globum crucigerum ſiniſtra manu gerens, conſpecta fuit: *Φέρει μὲν χειρὶ τῇ λαιᾷ πύλον, καὶ σανὸς ἐπὶ τῷ πύλῳ κεῖται, r).* Quum res ita ſeſe habeat, non dubium eſſe, quin Juſtinianus ejusmodi uſus fuerit Pomo Imperiali, libenter fatemur: at exinde non ſequitur, illum conjunctionis crucis & Pomi inventorem exſtitiſſe, nam inter nummos Theodoſii majoris, licet varii habeantur, cum Globo absque cruce; attamen Seldenus, quamvis non ſit pro Theodoſio,

dosio, nihilominus, nummum quendam Theodosii, Globum cum cruce exprimere, affirmat, *s*): *Hic enim*, (scil. nummus) inquit, *ostendit in aversо, victoriam sedentem cum lancea, vel Sceptro, in sinistra manu, & Globo, cum infixa cruce, in dextra.* Qui nummus, crucis Globo affixæ usum, hujus Cæsaris temporibus, vindicat. Sed adhuc quoque restant argumenta pro Constantino Magno, Christianorum Cæsarum Antesignano. Hunc nequaquam Inventorem Regalis hujus ornamenti, Pomo aureo crucem imponendi, nequidem usurpatorem, sunt, qui probare volunt, *t*); ast quid obstat, quo minus hoc inventum Augustissimo huic Imperatori adscribamus? Quod Constantinus Magnus crucis signo, in victoria contra hostes obtinenda, usus fuerit, ita scribit Gockelius: *Constantinus M. contra affinem suum Maxentium arma moturus, in cælo signum crucis, cum inscriptione, ἐν τούτῳ νίκα, in hoc vince, vidisse scribitur, & eidem dormienti Christum, crucem tenentem, apparuisse, dicentemque: ut crucem in bello, pro victoriæ signo retineret. Idem Constantinus, in meditullio Civitatis Romanæ, gratitudinis ergo, secundum quosdam, salutiferæ crucis signum erigi jussit, cum hoc titulo: Hoc salutari ·|· signo, vero fortitudinis indicio, civitatem vestram a Tyrannidis jugo liberavi. Et S. P. Q. R. in pristinam libertatem vindicans restitui, u).* Veram hanc non fuisse apparitionem, sed potius somnium, contendit Becmannus, hanc Meletii sententiam secutus: Καὶ ἐλπισθεὶς εἰς ὕπνον, εἶδε κατ' ὄναρ ἐν τῷ ὀρανῷ σαυρὸν, ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, ἐν τούτῳ νίκα, καὶ ἀναγνὸς τὸ ἐπεγεγραμμένον ἐν τῷ σαυρῷ διυπνίσθη, καὶ ἀνασὰς ἐποίησε σίγνον σαυρῷ, *x*). Sit itaque somnium, nihilo tamen secius visionem, in somnio, sibi factam, secutus est Imperator. Constantinum quoque statuam quandam æneam, columnæ impositam, manuque globum crucigerum tenentem, in signum, devictum fuisse Orbem per Crucem, conficiendam curasse, testatur Höpingk, verba hæcce Theod. Bibliandri afferendo: *Constantinus urbem vocavit novam Romam, & ex suo nomine,*

mine, Conſtantinopolin, eamque Chriſto, cum toto commendavit Imperio: ſtatua ipſius poſita in foro, quæ aureum malum continebat, infixa illa crucis forma, cum inſcriptione, Tibi hanc, Chriſte Deus, urbem commendo, y). Statuam hanc denegare videtur Seldenus, z), quibus autem rationibus ejus firmetur ſententia, nec ipſe demonſtrat; ſolummodo de certitudine hujus rei dubia movens: Zanthier autem, Conſtantinum, primum Globi crucigeri fuiſſe uſurpatorem, adfirmat, Nicol. Alemannum, Welſerum & Carol. du Freſne ſecutus: qui *gemmæ cujusdam fide moti, in dactyliotheca MSta Ludovici Chaluſii viſendæ, in qua crucigeri globus, cum α & ω ſignis inſculptus, & lemmate: Sal. Gen. Hum. Conſt. occurrit, a).* Huc accedit numus quidam, cujus mentionem facit Celeberr. Treverus, licet Conſtantinum non agnoſcat uſurpatorem Globi crucigeri: *Rariſſimus*, inquit, *numus eſt, quem Begerus T. 2. p. 805. de Conſtantino M. adfert, poſt fata tamen ejus cuſus, ubi miles Globum tenet monogrammate Chriſti inſignitum cum epigraphe: Æterna pietas, b).* Præterea nullum dubium eſt quin idem Cæſar, cum crucem maximi pretii ſemper habitam, variis rebus aliis, ceu ſignum addiderit, idem ſignum Pomo quoque aureo, Summæ Dignitatis ſymbolo, adjecerit.

a) Hoſman. Lexic. Univerſ. Tom. 1. Part. 3. pag. 811. Lit. GL. b) Ibid. conf. Zanth. Clinod. Imp. §. 20. pag. 49. c) Loc. cit. d) Loc. cit e) Zanth. Clinod. Imp. §. 21. pag. 50. f) Hiſt. Globi Crucigeri & duplicati §. 6. pag. 14. g) Ibid. §. 11. pag. 30. h) Notit. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 1. pag. 487. i) Hiſt. Globi Crucigeri & duplicati §. 2. pag. 5. k) Ibid. pag. 6. & 7. l) Zanth. Clinod. Imp. §. 19. pag. 47. m) Id. §. 20. n) Id. pag. 50. o) Notit. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 3. pag. 492. p) Zanth. Clinod. Imp. §. 22. pag. 51. q) Becm. Notit. Dign. Illuſtr. loc. cit. r) Idem ex Procop. Diſſ. 4. cap. 4. §. 2. pag. 490. s) Selden. de Tit. Honor. Part. 1. cap. 8. pag. 190. t) Loc. cit. u) Gock. de Eur. Reg. cap. 1. n. 81. x) Becm. Not. Dign. Ill. Diſſ. 4. cap. 4. §. 2. pag. 490. y) Theod. Höp. de Jur. Inſ. & Arm. cap. 2. §. 7. Sect. 2. Membr. 2. pag. 147. n. 839. z) De Tit. Honor. loc. cit. a) Zanth. Clinod. Imp.

Imp. §. 23. *pag.* 55. *b) Hiſt. Globi Crucigeri & duplicati* §. 5. *pag.* 12.

§. III.

POmi Regalis uſus, quo tempore, aut ſub quo Imperante in Suecia noſtra primo inceperit, æque difficile eſt ſtatuere: quum nobis, hanc rem perquirentibus, & antiquitatis monumenta, & Hiſtoricorum teſtimonia deſint; interim tamen, morem geſtandi Globum aureum, etiam apud nos, antiquum ſatis eſſe, tuto adſerimus. Primo autem monendum, duplicem dari uſurpationem Globi; aliud enim eſt Inſigne Regionis Uplandicæ, quod, Pomo vel orbe aurato, crucem ſuſtinente, in Clypeo expreſſum, inter Inſignia provinciarum Regni refertur; aliud autem Inſigne, vel externum Regale Poteſtatis Majeſtaticæ, quod, figuram vel formam Mundi repræſentans, aureum eſt, cum impoſita cruce, absque adjuncto Clypeo, & Clinodiis Regiisque Regalibus, Regi in quavis ſolenniori pompa præferendis, annumeratur. De hoc itaque nobis eſt ſermo, cujus antiquitatem indagaturis, imprimis occurrit manuſcriptum illud R. Birgeri Magni, ad finem Cap. I. Diſſert. noſtræ allatum, quod inter reliqua Regalia & mentionem facit Pomi. Sed fides etiam, hac in re, habeatur Regum ſigillis; quot enim horum hoc inſigne expreſſum habent, tot quoque teſtimoniis, ejus uſum citra controverſiam comprobant. Inter ſigilla itaque, antiquiſſima ſunt Regum, Birgeri Magni, & Magni Ladulâs, quorum priori unum, poſteriori autem duo addita, horum Regum, Globum crucigerum una manu geſtantium, effigiem indicant; Globorum autem forma, potius oblonga, quam plane rotunda, pyri ſimilitudinem gerit, *a*); ſed forſan hoc errori ſculptoris attribuendum eſt. Sigillis hiſce accedit lapis quidam Runicus, ad ſeptentrionalem partem pagi Löfſtad/ Parœciæ Båling/ quem Summe Reverendus atque Ampliſſimus D:n Doctor, ac Upſalienſis Profeſſor, Olavus Celſius, delineavit mihique propenſe communi-

cavit,

cavit, cum monitu, eum ætatem Regis Olavi Skotkonung, non transgredi, interim tamen hujusmodi Orbis crucigeri formam vel circulum, distincte expositum, ostendens, antiquitatem hujus Clinodii manifeste evincit. Nob. Peringskiöld autem, affert Sigillum antiquissimum, Canuti IV. Regis Daniæ, ubi Globus, cruce imposita, videtur, *b*); unde quis verosimile ducat, & illis temporibus Pomum usitatum in Svecia; quicquid enim usu receptum Danis, illud Sveo-Gothis etiam innotuit, his illis vicinitate proxime junctis; hisce tamen, ut incertis, in medio relictis, prædictis antiquitatis rationibus contenti, ad describendum hodiernum Globum, Regiæ Majestatis externum symbolum, ulterius nos conferimus. Inter reliqua Regalia, quæ, Rex Ericus XIV. Antwerpiæ conficienda curavit, & mentio fit Pomi, gemmis distincti, *c*), quod, sine dubio, fuit unum ex illis, quæ in Regio Fisco conservantur; jam enim tres pretiosissimi Globi ibidem conspiciuntur. Primus itaque, ex auro affabre factus, & quatuor mundi partibus, arte cælatoria eidem insculptis, notatus, undique orbicularis est, & diametrum quatuor digitorum, totidemque linearum, altitudinem vero, ad apicem crucis, eidem infixæ, novem digitorum sistit. Secundus, imposita cruce, aureus, & Orbicularis, sine sculptura, quadro, margaritis & gemmis illustri, circumcinctus, suo diametro, quatuor digitos & novem lineas, altitudineque septem digitos, comprehendit. Tertius autem quoque aureus, forma orbicu-

lari, & margaritis gemmisque, circumjacentibus, æque ac antecedens, insignis, cæruleum parvulum Globum, cui crux insistit, sibi impositum gerit; hujus diametro, quatuor digitis & quinque lineis mensurato, altitudo, ad summum crucis, sex digitis, & duabus lineis quadrat. Horum unus, pro lubitu; Coronationis præsertim Die, reliquis Regalibus adjungitur, & Regi præfertur. *a*)

a) *Peringskiöld* Att. 2. *N.* 19. *pag.* 74. *seqv.* b) *Ibid. N.* 14. *pag.* 71. c) *Registrat.* 1561. *pag.* 24.

§. IV.

GLobum aureum, in se consideratum, figuratum portendere mundum; in antecedentibus indicavimus; *Globus enim terra est, ob figuram Sphæricam*, teste Becmanno, *a*). Hinc facile quivis percipiat, illum terreni hujus Imperii involvere notam: Imperatores itaque ac Reges, in terris potentes, regiones, suæ ditioni addictas, summa gubernant potestate, inque eas jus dominii exercent; unde Zanthier, Globum, seu Pomum, signum dominationis in mundum universum, existere, haut dubitat, *b*). Hisce autem, ne quis judicet, indigitari, Regna dominationi Imperantis adeo subjecta esse, ut ipsius propria maneant, aut peculiari ejus possessioni subsint; quod eo luculentius constat, vicissitudinibus hisce mundanis rite perspectis; quas ut Globus Regalis sine dubio indicat, ita Regnantes earum semper memores sint, &, licet tanta dignitate præditi, fortunæ tamen ac vitæ volubilitati sese obnoxios sciant, *c*), Potestas enim mundana, pilæ instar, ex unius manu in aliam transvolat, *d*). Per dominium itaque Regium, necessum est, intelligamus ipsum Imperium, atque Jus, terra marique Regi concessum, in civibus recte protegendis ac gubernandis, quod adeo summum est, ut nullum se agnoscat in terris superius. Hinc haut incommode, de Gl. M. Regina Sveciæ, Christina:

Indicio Globus est, referens terramque salumque,
Quod Terræ Princeps imperet atque mari.
Arctoi magnam partem, quæ temperat Orbis,
Det Christina solo jura saloque diu. e).

Dignitas autem hæc atque Majestas, siquidem a solo Supremo Numine provenit, ideo nihil justius, quam ut Ejus semper recordentur Regnantes, cujus Gratia ac beneficio imperant,

perant. Hinc recepto Globo Imperii, simul crucem, Christianorum Tesseram, amplectuntur Reges, quæ, *Pomo imposita & applicata, cuncta in honorem Christi crucifixi referenda esse, monet, f).* Unde Limnæus ex Viterbiensi, *g*):

Crux supereſt Pomo Cœli ſuper inſita dono.
Suſcipe corde bono, Rex, quæ tibi myſtica promo,
Te ſedente Throno, proſpice, quid ſit homo.
Crux & Palla ſimul pariter connexa tenentur;
Hæc magis, illa minus reverenda parte videntur,
Hæc ferit, hæc ſanat, hæc perit, illa manet.
Si mundana cupis pugno concludere regna,
Significata crucis tibi ſint reverenter habenda.
Servulus eſto Dei, qui tua Sceptra regit.

Crux itaque illud ipsum est signum, unde veræ Religionis confessio cognosatur. Hinc, *nati Gustavi I. Wasæ, Regis Sveciæ, pectus rubra cruce insignitum, omen erat veræ Religionis acceptandæ, tuendæque, h).* Pomum atque crucem, conjunctim considerata, multo præstantius symbolum constituere, ac si Pomum solum adesset, ex dictis facillime evincitur. Globus enim cruciger, non tantum summæ potestatis, sed quoque ejusdem conservationis notam involvit, Regis Regum, ob crucis indefessum amplexum, adsistente tutela; Hinc haut incommode Petr. de Reva, *Fortunam Regum*, dicit, *haut esse firmam atque stabilem, verum multis injuriarum atque periculorum telis obnoxiam, facillime summum eorum fastigium, de uno in alium devolvi. Amore tamen Christi, qui orbem & sphæram hujus Mundi universam, sacro suo sanguine mercatus est, populo sibi Divinitus commisso, Regem, cunctis postpositis periculis atque adversitatibus, imperare debere, judiciumque & justitiam ita administrare, ut judicio Supremi Numinis, vivorum & mortuorum, satisfacere possit, i).* Archiepiscopus itaque Sveciæ, Pomum Regale Regi tradens, has fundit preces: Gud / som Eder giort hafwer till en Fullmächtig och regerande Konung / öfwer detta lofliga Konunga Rijket

Swea

Swea och Göthа / och des underliggande Land / förlåne Eder sin Nåd / att J det mågen hålla wid fullo macht / och i alla mått förmera och förbättra / Honom till Prijs och åhra / Eder till berömmelse; och Swerges mån och detta Landet till mycket gagn / Sämjo / Frid och Enighet / *k*). Precibus hiſce explicatis, res ipſa, quæ nobis in promtu eſt, clarius patebit; nam tradito Globo, Regi commendatur ipſum imperium in ſubditos, aſt non aliunde, quam ab ipſo Deo: quamobrem Globus ſignum accepti imperii eſt, crux autem nota imperii a Deo nuncupati. Imperandi hoc officium, ſi rite adminiſtretur, Imperans ditiones, ſibi ſubjectas, non ſolum ſumma poteſtate ac jurisdictione gubernare, verum etiam conſervare, augere & firmare novit; hæc vero ut feliciter ipſi eveniant, crux iterum admonet, Altiſſimi juvamini omnia adſcribenda eſſe, quo Regis laus, civiumque utilitas ac ſalus obtineantur: hinc quoque ſequitur, curam ac conſervationem veræ religionis maxime cordi eſſe debere, *in qua conſiſtit præcipua Imperii felicitas ac tranquillitas*, *l*). Notabile itaque eſt factum Papæ, Benedicti VIII. Hic enim Pomum aureum geſtans, crucem confici, & circumdari, per quadrum pretioſiſſimis gemmis, juſſit, *ut ſiquidem illud reſpiciet Princeps terreni Imperii, foret ei documentum, non aliter debere imperare in mundo, quam ſi egregiis virtutibus exornatus eſſet, & dignus haberetur, vivificæ crucis protegi vexillo*, *m*). Heic neque reticendum, exiſtimaverimus, laudabile reſponſum Imperatoris, Henrici II. inſigni hoc ornamento, a dicto Pontifice donati: *Optime Pater*, dixit, *iſtud facere decreviſti, noſtræ portendendæ juvenis monarchiæ, qualiter ſeſe moderari debuerat, cautius perdocuiſti. Deinde manu gerens illud auri Pomum, ſubjunxit; Nullis, inquit, melius hoc præſens donum poſſidere ac cernere congruit, quam illis, qui pompis mundi calcatis, crucem expeditius ſequuntur Salvatoris*, *n*). Non itaque ſine ratione Loccenius: *Velut autem*, inquit, *terra, quam Globus refert, mari circumflua eſt, & cum eo unum orbem conſtituit ita Rex, ſuæ ditionis imperium, terra marique habet, tuetur & firma*

mat: Velut Pomum aut Sphæra rotunda eſt, & undique plana; ſic bonus Princeps, ex ſe aptus, ſui ſimilis & integer eſt; ejus ſtatus, ut Poëta ait:

- - Mundi inſtar habens, teres atque rotundus, o)

a) Notit. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 2 pag. 490. b) Clinod. Imp. §. 21. pag. 51. c) Petr. de Reva, de Sacr. Coron. Hungar. pag. 81. d) Gockel. de Europ. Regib. cap. 1. n. 86. e) Gyllenſt. Polit. Diſſ. 3. pag. 155. f) Idem. l. c. g) Jur. Publ. Tom. 1. lib. 2. cap. 4. n. 27. h) Gockel. de Europ. Reg. cap. 1. n. 81. i) de Sacr. Cor. Hung. pag. 81. k) Act. Coron. Auguſtiſſ. Regis Friderici I. act. 2. Act. Coron. Sereniſſ. Reginæ Ulricæ Eleonoræ, pag. 14. l) Loccen. Antiqv. Sveo-G. lib. 2. cap. 9. pag. 57. m) Theod. Höp. de Jur. Inſ. & Arm. cap. 2. §. 7. Sect. 2. Membr. 2. pag. 147. n. 840. conf. Becm. Not. Dign. Illuſtr. Diſſ. 4. cap. 4. §. 2. pag. 490. n) Becm. loc. cit. o) Loccen. Antiqv. Sveo-Goth. lib. 2. cap. 9. pag. 57.

CAPUT. VI.

De Clave Inaugurali.

§. I. Clavis, quinti Regalis, uſum indigitat.
§. II. Ejusdem antiquitatem examinat.
§. III. Hujus Regalis ſignificationem ſiſtit.

§. I.

CLavis denique aurea, quintum locum, inter Regalia Sveo-Gothica, obtinet. Hoc Regali, ab aliis Orbis Terrarum Regnis, Regnum Sveo-Gothicum eſt diſtinctum; quoad enim noteſcit, nec Imperium, nec Regnum illum aliud, Regnantium ſuorum Majeſtatem, inaugurali hac Clave declarat, excepto Pontificatu Romano, cui inter reliqua Regalia & duæ Claves adſi-

adſiſtunt: *Pontificum inſignia*, inquit Hofmannus, *ſunt*, *Coronæ Papalis*, *quæ*, *quia nunc triplex*, *Triregnum vocatur*: *item Claves*, *ſtola Papalis*, *ſandalia*, *cruce figurata*, *equus albus*, *triplicis crucis prælatio*, *& Gladius*, *a*). Ratio autem, cur Pontifices Romani Clavibus hiſce utantur, notiſſima eſt; ſcilicet ad deſignandam ſuam eminentiam, quam imperantibus ſuperiorem putant, Chriſti vicariorum inſtar, ac abſolutam & infallibilem potentiam, in Eccleſiaſticis, remittendi ac retinendi peccata, ab hominum Salvatore, Apoſtolo Petro datam, clavibusque præfiguratam, quam & ipſi per Claves denotatam volunt: *Pontifici Maximo duæ* (Claves) *in pelvi præbentur*, *quas ſigillatim attrectat*, *ad denotandam duplicem poteſtatem ſacram*, *in ſuos ipſi traditam*, *unam ligandi*, *alteram ſolvendi*: ut de Papa Alexandro VII. ex Tuldeno, obſervavit Becmannus, *b*). Sed non ſolo hocce clavium uſurpandarum more, Pontifices contenti, clavibus quoque cultum religioſum diverſimode adhibuerunt: hinc aut Clavem adorandam proſtituerunt, *c*), aut ſuper claves B. Petri Apoſtoli, corporale præſtiterunt juramentum, *d*), nec non ad Reges & Principes, virosque inſignes, peculiare & ingens veluti donum, mittere conſveverunt: *Solebant nempe Pontifices Romani*, *de limatura catenarum*, *quæ S. Petri fuiſſe creduntur*, *& religioſe Romæ aſſervantur*; *ad Reges & Principes*, *aliosque viros Primarios*, *ingentis loco muneris*, *mittere*, *quam in aurea Clave*, *inſtar illarum*, *quibus confeſſio S. Petri claudebatur*, *efficta*, *& ab Altari S. Petri accepta includebant*. *Eam autem*, *ad quos illa transmittebatur*, *de collo*, *velut ſacrum*, *contra imminentia mala*, *amuletum*, *ſuſpendebant*, *e*). Hinc Pontifices, proprios etiam habuerunt milites, *Calveſignatos* dictos; quippe qui, vexillis veſtibusque, clavibus Eccleſiæ inſignitis, induti ibant, *f*). In Regno Poloniæ, quum Regi coronato juramentum fidelitatis & ſubjectionis a civibus præſtetur, Magiſtratus urbis Cracoviæ prodit, clavem argenteam auratam Regi offerens, clavem ſcil. urbis portarum; hanc traditionem ſequitur legitimum illud juramentum, quo facto, peculiari quo-

quodam munere Rex donatur, & Clavis illa Magiſtratui viciſſim traditur, *g*). In Anglia, uſu receptum fertur, ut Rex eligendus, eadem porta Urbis Londinenſis, per quam intrandum eſt, clauſa, in urbem non prius intromittatur, quam Lord Major, cui pretioſa Clavis præfertur, variis inſtitutis quæſtionibus, portam aperiat, qui dein Electum in Regiam comitatur arcem. Apud Romanos mos obtinuit, ut, inito matrimonio maritus ſolitis ceremoniis, Repotiorum die, ſuam ſponſam clavibus donaret: *Is dies*, inquit Scaliger, *novæ nuptæ initium erat juris, quod in familiam eſſet habitura; quam ob cauſſam clavis dabatur ei, ad dominium potius ac poſſeſſionem, quam ad deſignandam, ut ajunt, partus facilitatem*, *h*). Clavis autem remittebatur, divortii & renunciationis curæ familiæ indicandæ cauſſa, *i*). In Gallia, *Solent Viduæ claves & cingulum ſupra mariti defuncti corpus projicere, in ſignum, quod bonorum communioni nuntium mittant, ne debitis exſolvendis teneantur*, *k*). Sed hæc exiguam valde vel nullam convenientiam habent, cum uſu clavis, ceu Regali imperii, vel Regiæ dignitatis ſymbolo, ne quidem in Papatu, Regalium licet loco, claves ibidem adhibeantur; unde Clavis aureæ ſingularem, in tam ſplendidis actibus, uſum Regnum noſtrum Sveo-Gothicum unice profitetur.

a) *Hofm. Lexic. Univ. Tom.* I. *Part.* I. *pag.* 829. *Lit.* I. N. *b*) *Not. Dign. Illuſtr. Diſſ.* 4. *cap.* 4. §. 7. *c*) *Laur. Molin. Diſſ. de Clavibus, cap.* 2. §. 5. *pag.* 33. *d*) *Hofman. Lexic. Univ. Tom.* 1. *Part.* 3. *pag.* 467. *Lit.* C. L. *e*) *Ibid. f*) *Loc. cit. g*) *Herm. Suden* Gel. *Crit.* 2. Th. 21. Frag. *pag.* 506. *h*) *Poët. lib.* 3, *cap.* 101. *i*) *Hofm. loc. cit. k*) *Idem.*

§. II.

CLavis igitur aurea, Regiæ Majeſtatis apud nos inſigne *recentioris inſtituti eſt, ex quo Fiſcus Regius hic melius ordinari cæpit, a*). Hoc itaq; Regale, ante tempora Gl. M. Regis Gaſtavi I.

aut

aut tum quidem hic invaluiſſe, merito negamus; in actis enim coronationis hujus Regis, reliquorum equidem Regalium, nulla autem Clavis fit mentio *b*), nec ullum aliud hujus ævi monumentum, ejus uſum evincit. Quæritur ergo: quisnam Regum noſtrorum Sveo-Gothicorum, Clavem geſtandi moris inductor jure habeatur? hujus rei certitudinem ratam firmamque ſtatuere, certis Hiſtoriæ monumentis deſtituti, vix poſſumus. Præcipuam hujus rei lucem nobis præbent numiſmata, imprimis tres illi nummi, Gl. M. Regis Sveciæ, Caroli IX. ætate cuſi, qui, inter Regalia, Clavem etiam habent. Unde inferre licet, hunc Gl. M. Regem, hoc inſigni, Regni Regalia auxiſſe: ſed quoad numiſmata, præterquam, quod in Tabulis Brenneri pleraque habeantur, adcuratam etiam eorum deſcriptionem b. m. Collegii Medici ante hac Præſes ac Archiater Regius, generoſiſſimus D:nus Magnus von Bromell, ſingulari ſuo favore, hiſce mihi ſuppeditavit: 1:o *Caroli Noni deſignati Regis nummus eſt* 20 *marcarum, anni* 1606. *in cujus antica parte, Dux conſpicitur capite laureato, dextra Gladium, ſiniſtræ Globum, tenens, prope menſam, cui Corona, Sceptrum & Clavis incumbunt.* 2:o *Ejusdem Caroli Regis* 20. *Marcarum, anni* 1608. *in quo Rex erectus viſitur, capite Coronam, dextra Enſem gerens, ſiniſtra Globum, adſtans menſæ, cui Clavis & Sceptrum impoſita.* 3:o *Ejusdem Caroli Regis nummus uncialis, anni* 1608. *in quo Regalia eodem modo picta ſiſtuntur.* 4:o *Ejusdem Caroli Noni Regis Numiſma, in fundationem Gothoburgi cuſum, an.* 1610. *in quo Rex erectus, capite Coronam, dextra Enſem ſuſtinens, adſtat menſæ, Enſe, Sceptro, & Globo ſine Clavi onuſtæ. In hoc nummo*, addit inclytus ille Vir, *Clavis, cælatoris errore omiſſa videtur*; quod & eo veroſimilius exiſtimatur, ex duplicis gladii ſculptura; Enſis enim & in manu Regis, & in menſa conſpicitur, cujus nullam ſane rationem invenimus, quare ne, aut omnia duplicarentur Regalia, aut nulla: forſan loco Enſis poſterioris, foret Clavis. Hinc concludere ſi liceat, hoc Rega-

le nuperrime, vel ſub hoc ipſo Rege, uſu receptum fuit; unde, quaſi adhuc fere inſolitum, a Cœlatore negligi, ſeu mutari facile potuit. Quidquid autem ſit, numiſmata illa priora ſatis ſuperque noſtram corroborant aſſertionem; nam ante Gl. M. Regem Carolum, quoad nobis innotuit, nec in nummis nec alibi Regale hoc invenire licet: poſt vero, Regiam Clavem, regia numiſmata, ut & Coronationum Acta apertiſſime comprobant, *b*). Inter numiſmata illa poſterioris ævi, memoratu digna ſunt hæc ſequentia: Gl. M. Guſtavi Adolphi, Deſignati Regis, 20 Marcarum, anni 1617. omnibus Regalibus ornatum, *c*). Gl. M. Reginæ Chriſtianæ Numiſma majoris moduli, 1644. in cujus uno latere Regina viſitur, ſtans ſuper Thronum, adpoſitis ad pedes Regni Inſignibus, Lateri ejus dextro adſiſtunt quinque Regni Primates, cum quinque Regalibus. Siniſtrum claudunt Ordines quatuor Regni, ſymbolis ſuis diſtincti, apparente, inferius populi corona, *d*). Hæcce qvum ita ſeſe habeant, a vero non abhorret, hujus Regalis inventionem, Regi illi Inclyto, Carolo IX. merito attribuendam eſſe; quod & luculentius conſtat, ſi inquiramus, quem in uſum hoc Regale ſit additum, ut ſcil. ſiſteret ſignum Regni Ærarii; hoc enim melius inſtituto, Clavis quoque poſtmodum promanavit uſurpatio; quare & Regni Theſaurarii olim munus fuit, Clavem auream Regibus coronandis præferre; nam ut huic adjunctum erat, peculiarem agere curam Fiſci & pecuniæ publicæ; ita quoque eidem proxime competeret, clavibus quaſi Fiſcum hunc conſervare: Ex Literis præterea ac Documentis, quæ in S:Æ R:Æ MAJ:TIS Regnique Sveciæ Archivo *) inveniuntur, Ampliſſ. Actuarius, D:nus Andreas Antonius Stiernman, ſingulari benevolentia me certiorem reddidit, Regni Theſaurarii officium omnium primo nominari circa annum 1607. cum mandato, quod Regni Theſaurarius Sevedus Ribbing monetam quandam cudendam curaret, qua ratione aut hoc forſan, aut antecedenti anno 1606. Gl. M. Rex Corolus IX. prædictum officium inſtituit

& in memoriam ejus peculiare Numiſma, cui inter reliqua Regalia & Clavis adſiſtit. Poſtea vero Gl. M. Rex Guſtavus Adolphus Diplomate confirmatorio, dato Nycopiæ die 8. Januarii A. 1612. munus Regni Theſaurarii Sevedi Ribbing conſtans & ratum voluit, unde evincitur hoc officium proxime ante tempora Gl. M. Regis hujus incepiſſe, adeo ut & Clavis Regalis inventio, dictum munus ſecuta, in annos Gl. M. Regis Caroli IX. hac etiam ratione, incidat: unde poſtea, in hunc usque diem, Regiis Inſignibus adnumeratus, in Regni Ærario conſervatur. Conſervantur itaque ibidem duæ Claves ex auro confectæ, quarum utraque unius pedis longitudine menſuratur; manubrium, quatuor ferme digitis, ipſum autem ſcapum vel ſiphunculum octo digitis ſeſe exæquat, cujus a medio fere, dentium illa ſtructura incipit, trium digitorum & quinque linearum longitudinem continens.

a) Erici Tegel. Hiſt. Guſt. I. pag. 186. b) Videk. Hiſt. Guſt. Adolphi pag. 432. Gottfr. *Schultz. Chron. pag. 843. N. 34. c) Vid. Tab. Numiſm. Brenn. d) Ibid. *) Pag. 33. lin. penult. conf. pag. 35. in citat. pro, Regii Antiquitatis Archivi, leg. S:æ R:æ Maj:tis Regnique Sveciæ Archivi.*

§. III.

Supereſt jamjam, ut Clavem Regiam ex ſuo ſignificatu conſideremus. In antecedenti §. probatum eſt, Clavem ea de cauſſa excogitatam, ut Fiſci conſervandi notam involveret. *Fiſco enim, hic melius, quam antea, conſtitutio, Clavis conditoria pecuniæ publicæ denotat; ſine qua ſplendor & ſecuritas Regni non magis ſtare, quam homo ſine nervis ambulare poteſt*, teſtante Loccenio, *a)*. Hinc Clavis uſus omnino neceſſarius probatur; quemadmodum enim Reipublicæ, bene inſtructæ, opes quam maxime proſunt, quippe quæ ſubſidia in quovis caſu neceſſaria, Regno præſtant; adeo ut ex hiſce *Imperii ſplendor & ſecuritas, & apud exteros, exiſtimatio oritur: exinde etiam Principis dignitati, & aulicæ Magnificentiæ, miniſtrorum reverendæ honeſtati, & temporum neceſſitati conſulitur, b)*. Ita etiam Regni Ærario

locupletato, ſtatus Reipublicæ optimo ſtat talo; conſervatus enim Regius Fiſcus, ipſam conſervat Rempublicam; auctus Fiſcus felicitatem auget Reipublicæ; bene autem diſpoſitus, formam Reipublicæ & bene diſponit: hoc itaque, qvum ſignet Clavis illa Regia, pecuniæ ſcil. publicæ non tantum conſervationem, ſed & augmentum, optimamque diſpoſitionem indigitans *c*), non immerito hac ornatur inſcriptione: *Vita Imperii. Nam*, inquit Loccenius, *opes ſunt quaſi vita eſt ſanguis corporis Reipublicæ*, *d*). Sed exſtant quoque plures hujus Symboli ſignificationes, quas, preces, circa ejus traditionem fieri ſolitæ, indicant. Archiepiſcopus itaque Sveciæ, Clavem auream, in Regia inauguratione, Regi tradens, dicit: Gudh den Alsmächtige / ſom Eder af ſin Gudomme-liga Förſyn / til denna Konungsliga Åhra uphögt hafwer / giſwe Eder Nåde / att lika ſom man med Nyckelen / upläſer och igenſluter / förwarandes hwad godt är / och hwad ſkadeligit är / utlåtandes / I på ſamma ſätt igenom Eder Konungsliga Macht ock må igenſluta Sweriges portar för alla kättare / fiender och otrogna; och åter för fattige och nödſtälte låta Edre Nåde-Portar wara öpne / med mycken Mißkundſamhet / och Mildhet / *e*). Ad hæc, quaſi ex aſſe, quadrat elegans illa Clavis interpretatio, a Loccenio facta, *f*):

Communem Clavis nec vilem novimus uſum,
Noxia ut excludat, ſed bona ſervet hero:
Sic Regni portas hoſti quoque Regia claudit,
Errorum tenebris perfidiæque manus.
Regia munificæ dextræ mentisque benignæ
Janua, ſed miſeris ſupplicibusque patet.

Hæcce fuſius explicare non opus eſt, qvum quivis inde colligere poſſit, Imperanti, non tantum incumbere conſervationem opum publicarum, ſed Majeſtaticum ejus officium etjam conſiſtere, in conſervando toto Regno, puro ac immuni, a quovis damno ac interitu, ne hoſtibus, infidis, hæreſibusque ulla pateat via, quid mali Reipublicæ accelerandi; adeo

adeo ut hoc ipſum Regale ſignum, & Regni conſervationem, & veræ Religionis defenſionem, denotet, pauperibus ac ſupplicantibus Clementiæ ſinu incluſis; & ſic optima quæritur felicitas Reipublicæ, ſic quoque Vita Imperii manet incorrupta. Sed, antequam Tractationi huic Regalium finem imponimus, notari meretur ſingularis ille nummus, in obitum Gl. M. Regis Caroli Guſtavi, an. 1660. cuſus, in cujus antica parte, Corona laurea, quinque ſignis Regalibus diſtincta, exprimitur, & ſcheda circumvoluta, cui Regalium ſignificationes inſcriptæ videntur: nempe ſumme Corona, hanc habens inſcriptionem: *Majeſtatem publicam;* a latere dextro Gladius: *Cuſtodiam legum;* a ſiniſtro Sceptrum: *Tutelam civium;* parte iterum dextra, Globus cruciger: *Curam religionis;* ſiniſtra Clavis: *Vitam Imperii;* in medio autem horum Regis titulus legitur *g*). Huic notabili nummo merito accingendas exiſtimaverimus inſignes haſce inſcriptiones: Corona: *Antiqvum ſervat honorem.* Gladius: *Ceſſat, modo nemo laceſſat.* Sceptrum: *Terris color atque profundo.* Pomum: *Nullas recipit prudentia metas.* Clavis: *Ut publica commoda poſcunt.* Quas, certa data occaſione, Regalibus A. 1672. adjunctas, ex S:Æ R:Æ MAJ:TIS Regnique Sveciæ Archivo Ampliſſ. Actuarius ac D:nus Stiernman itidem benevole mihi communicavit.

Sed in opere perficiendo ſub prelo typographico licet occupatus ſim, non poſſum non, ſequentes literas ob multa earum memorabilia lubens afferre, quas, propenſa iterum humanitate, Ampliſſ. Actuarius, D:n Andreas Anton. Stiernman mihi dedit.

Politiſſimo

DN. CHRISTOPHORO BREHMER,

S. P. D.

ANDREAS ANTONIUS STIERNMAN.

Perlegi, Doctiſſime Domine, perelegantem Tuam non minus ac eruditam de *Regalibus Regni Svio-Gothici* diſſertationem.

Optandum ſane eſſet, ut commilitones Tui, iisdem velis equisque, qvum aliquod ex Hiſtoria & antiquitatibus patriis edere velint, Tua premerent veſtigia. Illis etenim adamuſſim deſcribendis omnem dediſti operam. Plura hiſce forſan non adjicienda forent, quam ſi mentionem tantummodo *Annuli* inter Regalia Svio-Gothorum, æque ac Romanorum, feciſſes. Miror iſthunc non tam magnopere adcuratiſſimam Tuam in præſentia, quam aliorum, qui dudum ex profeſſo Antiquitates Svio-Gothicas illuſtrarunt, diligentiam evaſiſſe.

Illuſtris locus Chronici rythmici, ut appellant, majoris, a *Johanne Hadorphio*; Secretario quondam Archivi & Aſſeſſore Collegii Antiquitatum longe Celeberrimo editi, dextre ſatis *annulo* locum principem inter regalia regni Svio-Gothici vindicat. Prolixe deſcribuntur ibidem ſolemnia coronationis Regis, Sancti *ERICI*, quæ peracta fuiſſe perhibentur anno CIↃCLVI. & regalia tunc temporis apud Svio-Gothos uſitata hoc recenſentur ordine. *Annulus* aureus. *Gladius*. *Pomum* aureum. *Sceptrum*. *Corona* aurea, addita hieroglyphica cujuslibet ſignificatione. Verba ita jacent:

När jag war wigd til Konunga macht
Med GUD tå giorde jag ſådan pacht/
Jag låfwade hålla then Chriſtelig troo/
Och låta henne med Chriſtelig gärningar groo
På thet tog jag en Ring af guld
At jag ther til ſkulle wara huld
Til täſtning ther på at Biſkopens hand/
Som unte mig then Helige And.
Ther näſt giorde jag ock ſådan jätt/
Jag ſkulle hwar hålla wid lag och rätt;
Jag ſwor hwar at hålla ſin frijhet
Som jag ock giorde/ jag ej annars weet.
På Kyrkior och Kloſter lade jag winn
Och älſkte them af alt mitt ſinn

Och

Och theras perſoner både fierran och när
Hade jag fullmycket i hiertat kär.
Godz och ägor och alt thet theras war
Tog jag i hägn och godt förſwar
At omilde mån ſkulle them ej bekymbra
Eller nogro mätto ifrå Guds tienſten hindra.
Et quæ ſeqvuntur:

Iisdem fere verbis, annulum ab altari porrectum, *FERDINANDI* III. digito, dum ille Ratisbonæ Anno CIↃIↃCXXXVI. d. xxx. Decembris in regem Romanorum coronabatur, Electorem Moguntinum aptaſſe refert Cl. *Benedictus Carpzovius* in Legem regiam Romanorum p. m. 759. & 760. Accipe, *inquit*, regiæ dignitatis annulum, & per hunc Catholicæ fidei, cognoſce ſignaculum, & ut hodie ordinaris Caput & Princeps regni & populi: ita perſeverabilis auctor & ſtabilitor Chriſtianitatis & Chriſtianæ fidei fias, ut feliciter in opere cum Rege regum glorieris, per eum, cui eſt honor & gloria per infinita ſecula ſeculorum, amen.

Hæc ſunt, Doctiſſime Domine *Brehmer*, de quibus breviter Te monendum e re eſſe duxi. Interim

\- - - Si quid noviſti rectius iſtis
Candidus imperti, ſi non, his utere mecum.
Dabam Holmiæ die XII. Aprilis
Anno CIↃIↃCCXXXIII.

a) Locc. Ant. Sveo-G. lib. 2. cap. 9. p. 57. b) Gockel. de Europ. Reg. cap. 1. n. 78. c) Gock. loc. cit. d) Antiqu. Sveo-G. lib. 2. cap. 9. pag. 57. e) Act. Coron. Auguſtiſſ. Regis Friderici I. Act. 2. Act. Coronat. Sereniſſ. Reginæ Ulricæ Eleonoræ pag. 15. f) Vid. Gyllenſt. Polit. Diſſ. 3. pag. 155. g) Peringsköld. Ättart. 2. pag. 48. N. 34.

Regi Regum Omnipotenti ſit Honos &
Gloria nunquam terminanda.

Epigramma,

In

Regalia Regni Sveo-Gothici,

à

Politissimo Viro Juvene,

CHRISTOPHORO J. BREHMER

Holmensi

Specimine Academico

Delineata.

GEntis Hyperboreæ **Regalia** *noscere signa*
En datur hic, pretio conspicienda novo.
Augusti capitis tegmen, radiata Corona
Chrysolithi flamma & multo adamante micat;
Gemmato & Gladius capulo, qui jura tuetur,
Protegit insontes, arcet & omne nefas.
Bacca auroque nitet Sceptrum, quo vita salusque
Civibus, & solio gloria certa manet.
Adde etiam Pomum, summi inter symbola honoris,
Quod solidum imperii denotat orbe decus,
Clavem &, qua firma est vasti custodia regni,
Gazaque stat valida clausa patetque manu.
Mulciber haud isthæc Steropes nec finxit, in antro,
Sceptrifero soliti cudere tela Jovi.
Ingenio at BREHMER *clarus studiisque Minervæ,*
Arte ab Apollinea nobile fecit opus.

JOH. TERMANSON.

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Hermansson, Johan,

Diss. de regalibus regni Sueo-Gothici

Stockholmia 1733
4 Diss. 3271,14
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10959954-1